Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor
Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revistă a profesorilor de religie din judeţul Bihor

Anul I, Nr. 2 – decembrie 2010

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revistă a profesorilor de religie din judeţul Bihor

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Oradea

2010

COLECTIVUL DE REDACȚIE:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei

Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu

Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea

Membri:
Prof. Mariana Bojan
Prof. Călin Perțe
Prof. Diana Nichita

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare."

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Lizzy Card

Cuprins:

Gomboş Stelian (consilier - Secretariatul de Stat pentru Culte)

Teologia se poate afla oricând într-un dialog onest cu Ştiința 5

Ardelean Daniel (Şcoala cu clasele I-VIII Batăr) :

Petru Movilă - un sfânt de neam român în slujba bisericii dreptmăritoare. Canonizarea mitropolitului Petru Movilă al Kievului (1596-1646) 13

Ciocănel Cristina (Școala cu clasele I-VIII *George Enescu* – Năvodari, jud. Constanța)

Autoevaluarea elevilor la disciplina religie 16

Fărcuț Dan Adrian (Școala cu clasele I-VIII Nr. 16 Oradea; Liceul Teologic Ortodox *Episcop Roman Ciorogariu* Oradea) :

Sfânta Liturghie – rugăciunea Bisericii 20

Fărcuț Mioara Ioana (Liceul Teoretic *Lucian Blaga* Oradea) :

Sfânta Scriptură – cartea Bisericii 24

Iakab Gabriel Karol (Școala cu clasele I-VIII *Nicolae Popoviciu* Beiuș) :

Dreptul de a iubi 28

Juncu Vasile (Liceul Teoretic *Aurel Lazăr* Oradea) :

Puterea gândurilor 31

Leucea Dorel Mircea (Liceul Teologic Ortodox *Episcop Roman Ciorogariu* Oradea) :

„De Crăciun, adoptă un suflet!” 33

Nichita Diana (Școala cu clasele I-VIII *Dimitrie Cantemir* Oradea):

Naşterea Domnului şi adevărul Evangheliilor 37

*Nojea Traian (*Școala cu clasele I-VIII Drăgești)

Altarul, izvor al tuturor Tainelor 39

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*” 47

Teologia se poate afla oricând într-un dialog onest cu Ştiinţa

(Interviu cu domnul Conf. Univ. Dr. Adrian Lemeni – Secretar de Stat pentru Culte)

Născut în anul 1971, la Cugir, în judeţul Alba, Adrian Lemeni a absolvit mai întâi Liceul de Matematică-Fizică din oraşul natal. Instrucţia în domeniul tehnic, care s-a încheiat în 1995, cu obţinerea licenţei în specializarea Ingineria sistemelor de producţie, i-a dat posibilitatea cunoaşterii aprofundate în domeniul ştiinţelor exacte. La aceasta s-a adăugat o pregătire teologică solidă. Doctor în Teologie, din anul 2002, cu teza „Sensul eshatologic al creaţiei", beneficiar al unor stagii de pregătire la Institutul de la Bossey, Elveţia, şi al studiilor post-doctorale la Institutul Catolic din Paris, Adrian Lemeni predă, din anul 1999, Teologia dogmatică şi fundamentală la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti. Din luna februarie anul 2009 este Secretar de Stat pentru Culte în cadrul Guvernului României.

Astăzi putem articula un dialog onest între teologie şi ştiinţă. Uneori, prin exagerare, se consideră că unica formă de cunoaştere legitimă şi autentică este cea dată de cunoaşterea ştiinţifică. Cu toate acestea, există savanţi de vârf care depăşesc această poziţie de autosuficienţă, îşi dau seama de limitele interne ale cercetării ştiinţifice şi se arată deschişi către alte forme de cunoaştere, inclusiv cunoaşterea religioasă." „Plinătatea Ortodoxiei trebuie mărturisită şi celor care au căutări oneste. Am întâlnit oameni de ştiinţă care, după zeci de ani de cercetare, au dobândit o disponibilitate de a primi adevărul de viaţă religios." Ca atare, în cele ce urmează, vă supunem atenţiei dumneavoastră, un interview cu domnul Adrian Lemeni - Conferenţiar în cadrul Universităţii Bucureşti, Facultatea de Teologie Ortodoxă şi Secretar de Stat pentru Culte în cadrul Guvernului României

Stelian Gomboş: - Domnule profesor Adrian Lemeni, cum este privit astăzi, în mediile universitare, în mediile intelectuale dialogul dintre teologie şi ştiinţă?

Conf. Univ. Dr. Adrian Lemeni: - În ceea ce priveşte un posibil dialog dintre teologie şi ştiinţă, există un interes, există deschideri reciproce, atât din partea teologilor, cât şi din partea unor savanţi redutabili, care, plecând de la diferite cercetări oneste în diverse domenii de vârf ale ştiinţei, recunosc şi îşi asumă limitele proprii, specifice demersului de cercetare ştiinţifică ceea ce-i face să fie deschişi dialogului cu alte forme de cunoaştere. Trăim astăzi, totuşi, într-o societate

dominată de ceea ce înseamnă puterea epistemologică a ştiinței. Practic, ştiința are o autoritate cu totul deosebită. Uneori, prin exagerare, se consideră că unica formă de cunoaştere legitimă şi autentică este cea dată de cunoaşterea ştiințifică. Cu toate acestea, mai ales la vârf, există savanți care depăşesc această poziție de autosuficiență şi îşi dau seama de limitele interne ale cercetării ştiințifice. În felul acesta, se arată deschişi către alte forme de cunoaştere, inclusiv cunoaşterea religioasă. De asemenea, de partea cealaltă, în mediul teologic, există o preocupare de a stabili anumite punți de legătură către cunoaşterea ştiințifică şi, mai ales, de a valorifica semnificațiile filosofice ale unor descoperiri din ştiință, care pot fi exploatate din perspectiva potențialului foarte cuprinzător al Tradiției teologice şi, în mod special, al Tradiției ortodoxe.

„Dialogul nu înseamnă dizolvarea identităților“

S.G. - Faceți o scurtă istorie a acestei ascensiuni a rațiunii, care a ajuns triumfătoare şi orgolioasă, impunându-se în forma ei maximă, în secolul al XX-lea.

A.L. - Ar fi mult de discutat în prezentarea unui asemenea parcurs, dar aş vrea să punctez că, odată cu scolastica şi poate chiar la începutul mileniului al II-lea, când, în jurul anului 1000, există o aşteptare înfrigurată a celei de-a doua veniri a Mântuitorului, se constată o schimbare în mentalitatea colectivă. Primul mileniu - şi mă refer aici la spațiul occidental - este dominat, prin Fericitul Augustin şi cei care i-au urmat, de filosofia lui Platon. Fericitul Augustin şi cei care i-au urmat au prezentat un fel de separare între „cetatea lui Dumnezeu“ şi „cetatea terestră“. Orientarea accentuată spre „cetatea lui Dumnezeu“ a favorizat o separare între lumea de aici şi lumea de dincolo. Acest lucru, însă, nu s-a întâmplat în Tradiția răsăriteană, influențată de teologia Sfinților Părinți. Nu trebuie în nici un caz să-l blamăm pe Fericitul Augustin de asta... Dimpotrivă, multe premise de ale lui au fost interpretate ulterior în mod exagerat. Dar e clar că a existat o separare între natural şi supranatural, aceasta conducând la separarea în planul cunoaşterii între rațiune şi credință. Lucrurile acestea au fost dezvoltate în scolastică. La începutul mileniului al II-lea, cu această schimbare de mentalitate, care, în plan istoric, are un corespondent, oamenii spunând: dacă nu am cucerit Ierusalimul ceresc sau dacă Ieruslimul ceresc nu a venit la noi, să-l cucerim pe cel terestru. Spiritul cruciadelor este o expresie foarte concretă a acestei schimbări de mentalitate, care poate fi înțeleasă ca o ofensivă înspre terestru, inclusiv în planul cunoaşterii.

Evident, punctul de cotitură semnificativ îl va reprezenta Galileo Galilei... Şi odată cu el, vine impunerea ştiinței moderne şi are loc o răsturnare de paradigmă. Şi pentru că l-am menționat pe Platon, vreau să reamintesc că filosofia lui sintetiza gândirea unei paradigme ancorate în Tradiție, în sensul că accentul era pus pe contemplarea lumii ideilor. Platon spune că aceasta este

cunoaşterea adevărată. Adică ceea ce ține de lumea ideilor era cunoaşterea sigură, iar cunoaşterea realității empirice era cunoaşterea aproximativă, nesigură. Odată cu modernitatea, se schimbă această viziune şi cunoaşterea sigură devine cunoaşterea lumii vizibile, iar cunoaşterea aproximativă devine cunoaşterea lumii supranaturale. Bineînțeles, ştiința modernă se dezvoltă pornind de la aceste premize, punând accentul pe experiment empiric, pe verificarea rezultatelor în cadrul unei anumite teorii, după aceea, pe matematizarea teoriilor, pe matematizarea fenomenelor fizice. Se încearcă să fie pus absolut totul într-o ecuație, şi, cu cât avem o ecuație mai clară, care să descrie fenomenele fizice, cu atât teoria respectivă este mai veridică. Rezultatele fizicii clasice, elaborată de Galilei şi Newton, au fost interpretate pe o anumită filieră, într-un anumit context filosofic, în termenii autonomizării rațiunii.

Practic, explicând lumea plecând de la datele lumii, nu mai avem nevoie de alt reper. În felul acesta, ajungem la o descentralizare, practic, la o rupere a lumii de către suportul ei fundamental, care este de natură transcendentă şi, bineînțeles, de relația cu Dumnezeul cel viu.În timpul iluminismului, al pozitivismului, în secolele XVIII-XIX, constatăm asemenea presiuni ale ideologiei. Există o carte a lui Denert, „Religia oamenilor de ştiință“, care, foarte interesant, face anumite statistici, atât pentru secolul al XVIII-lea, secolul iluminismului, dar şi pentru secolul al XIX-lea, considerat „veacul necredinței“, în care cercetează opiniile a aproximativ 400 de savanți. Dacă vedem rezultatele statisticilor lui, observăm că doar câțiva, 5-6, se declară atei, vreo 10-15 se declară sceptici, iar restul se declară credincioşi.

Spectaculos este că, în secolul XX, au apărut voci foarte autorizate din ştiință, care depăşesc această poziție bazată pe autosuficiență. Apare o turnură semnificativă, care pleacă din interiorul ştiinței, astfel încât, astăzi, suntem într-un context, în care, plecând de la rezultatele spectaculoase din domeniile de vârf ale cercetării ştiințifice, putem articula un dialog onest între teologie şi ştiință. Dialogul, de fapt, nu înseamnă dizolvarea identităților, ci asumarea propriei identități, dar în care îşi face loc o mărturie a fiecărui demers în parte.

„S-a ajuns până acolo încât se crede că şi teologia este o ştiință“

S.G. - Care ar fi resursele Ortodoxiei particulare, care ar putea da o turnură dialogului ştiință-teologie?

A.L. - Din perspectiva importanței dialogului dintre teologie şi ştiință, cred, se poate vedea o responsabilitate a teologiei ortodoxe de a da o mărturie specifică a ceea ce înseamnă propria Tradiție, o mărturie foarte consistentă, generoasă, cuprinzătoare. Din păcate, ea nu este suficient asumată şi actualizată, inclusiv în această problematică a relației dintre teologie şi ştiință. Ca unul

care sunt implicat de mai mult timp în acest dialog dintre teologie şi ştiință, pot spune că sunt foarte determinat şi motivat în acest demers de cercetare, de valorificare a potențialului Tradiției ortodoxe. Există, azi, în lume, diferite perspective de abordare a dialogului dintre teologie şi ştiință.

Vorbim de un dialog dintre teologie şi ştiință, dezvoltat mai ales din perspectiva teologiei protestante sau teologiei romano-catolice. În mod special, în lumea anglo-saxonă, există constituit un domeniu şi există discipline academice în acest sens. Despre relația dintre teologie şi ştiință au apărut mii de lucrări şi studii. Deci, iată, cum putem vorbi de o dezvoltare în acest domeniu, în mod special, în lumea anglo-saxonă, la care participă teologia protestantă, neoprotestantă sau teologia anglicană. Şi în cazul teologiei romano-catolice există o dezvoltare remarcabilă cu domenii de reflecție sau de investigație.

Din păcate, există o insuficientă dezvoltare a perspectivei ortodoxe în dialogul dintre teologie şi ştiință. De aceea, se simte nevoia asumării şi valorificării Tradiției specifice a ortodoxiei în acest dialog. Am avut ocazia să discut cu mai multe persoane şi mi-am dat seama că există această percepție, plecând chiar de la denumirea domeniului, teologie şi ştiință.

S-a ajuns până acolo încât se crede că şi teologia este o ştiință. Şi atunci avem, practic, acest dialog în interiorul ştiinței academice, între ştiința teologică şi ştiințele din alte domenii. Nu este bine individualizată conştiința identității profunde a teologiei, nu se înțelege faptul că teologia nu se epuizează în dimensiunea ei academică. Şi vorbim aici de asumarea şi respectarea exigențelor academice. Nu fac o pledoarie pentru eludarea acestor exigențe, dimpotrivă. Trebuie păstrată şi valorificată conştiința că teologia nu se epuizează în ceea ce înseamnă dimensiunea academică. teologia, ca manieră de viață, ancorată în conştiința eclezială, este o experiență a Adevărului, a Adevărului întrupat printr-un mod de a fi. Vorbim aici de ceea ce înseamnă puterea Adevărului-Hristos, Hristos-Adevărul, Care este trăit într-un anumit fel.

Acest dialog dintre teologie şi ştiință nu trebuie să fie, în acelaşi timp, o anexă a unei mentalități care încearcă să-L justifice pe Dumnezeu rațional, sau să-şi justifice experiența religioasă sau credința, plecând doar de la datele rațiunii. Un francez spunea foarte bine că Dumnezeu nu are nevoie de avocați, ci de martori.

„În acest dialog dintre teologie şi ştiință, cred că Ortodoxia poate să spună foarte multe“

S.G. - Mesajul Ortodoxiei este unul pozitiv. Poate el să ajungă în forma lui vie la oamenii de ştiință, care sunt cufundați în adâncul cercetărilor lor?

A.L. **-** Puterea Ortodoxiei stă în afirmație, nu în negare. Este puterea de viață în sine a Bisericii lui Iisus Hristos. De acest adevăr dă mărturie Tradiția ortodoxă, Tradiția sfințitoare, în care s-au nevoit sfinții Bisericii, mari dascăli ai lumii. Vorbim de o responsabilitate care trebuie asumată, nu din triumfalism. Trebuie să fim foarte atenți... De multe ori, în interiorul Tradiției ortodoxe, credem că este suficient să fim ancorați în această Tradiție, fără s-o cunoaştem, şi, cu atât mai mult, s-o trăim autentic. Or, noi avem responsabilitatea de a da mărturie în fața lumii. Inclusiv în acest dialog dintre teologie şi ştiință, cred că Ortodoxia poate să spună foarte multe. Nu înregimentăm Tradiția ortodoxă la datele Științei, așa cum se poate crede eronat uneori. Poate de aceea există o rezervă în mediul teologiei. Se crede că, în felul acesta, s-ar ceda ceva din plinătatea Ortodoxiei. Nu, noi mărturisim plinătatea Ortodoxiei. Plinătatea Ortodoxiei trebuie mărturisită şi celor care au căutări oneste. De exemplu, am întâlnit mulți oameni de ştiință care, plecând de la zeci de ani de cercetare, cu căutări oneste, au dobândit o disponibilitate de a primi adevărul de viață religios.

Teologia este experiența adevărului dumnezeisc de viață şi, în Tradiție ortodoxă, a lui Iisus Hristos Domnul, Domnul istoriei şi Domnul cosmosului, Dumnezeul acestei lumi, Care este împărtăşit în cadrul Bisericii, în interiorul unei Tradiții pline de viață, care conduce înspre sfințenie. Dacă reuşim să evidențiem fundamentele patristice, asumate în conştiința eclezială, în relațiile dintre teologie şi ştiință, cred că putem veni cu ceva consistent. Şi putem deschide o perspectivă care n-a fost aprofundată până în momentul de față.

Am încercat, împreună cu alți colegi, implicați şi ei în acest dialog, să dezvoltăm această perspectivă. Ea este insuficient aprofundată şi în contextul românesc şi în cel internațional. A apărut de curând o lucrare a unui cosmolog rus, ancorat şi în Tradiția eclezială, Alexei Nesteruk, care încearcă să prezinte această perspectivă, dar fără să o fi dezvoltat, ci doar deschizând această abordare, într-o formă incipientă. Trebuie să continuăm în acest sens. Sperăm ca, în viitorul apropiat, să fie publicată lucrarea „Repere patristice în dialogul dintre teologie şi ştiință“, cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel. Coordonez această lucrare în care sunt implicate persoane de la diferite centre universitare semnificative din România. Prin ea se încearcă recuperarea şi asumarea reperelor patristice în dialogul actual dintre teologie şi ştiință.

„Cred foarte mult în roadele acestui efort de împărtăşire a Tradiției vii a Bisericii“

S.G. - În ce fel ar putea să pătrundă un mesaj viu al Biserici, al teologiei în politic? La noi este proaspătă teama de ideologizare şi, apoi, avem o teamă mai veche, din perioada interbelică,

atunci când o generație de intelectuali au încercat să recupereze Tradiția şi totul a fost manipulat spre extremism politic.

A.L. **-** Aici trebuie să facem fiecare, din locul în care suntem, ceva ca să putem da mărturie de cugetul Bisericii. Astăzi, oricum trăim într-o lume dominată de ideologii. Avem nevoie de o împărtăşire de ceea ce înseamnă Tradiția vie, care nu înseamnă doar un depozit din trecut. Nu. Tradiția presupune fidelitate, statornicie. Şi, în context românesc, avem o responsabilitate specială. Dumnezeu ne-a dat foarte multe daruri prin oameni care s-au nevoit, prin sfinți, prin nevoințe cu totul deosebite. Avem nevoie de asemenea atitudini, mai ales în contextul secularizării de astăzi, în care valorile sunt inversate de multe ori, unde ni se propun false idealuri sau idealuri amăgitoare, ce fac să ne concentrăm doar pe ceea ce înseamnă existența de aici. Acestea sunt: fie puterea banului, fie puterea de tip politic, fie dobândirea unei anumite poziții sociale. De multe ori, suntem victime ale propriilor noastre agende şi pierdem din vedere tocmai ceea ce este esențial, ceea ce dă conținut existenței noastre. Acest lucru se întâmplă mai multor oameni, indiferent de categoria socială, fie că e vorba de oameni politici, fie că e vorba de alte categorii. Pentru cei care au şi anumite responsabilități, cum sunt oamenii politici, se pune mai ales problema întoarcerii spre ceea ce înseamnă profunzimea acestui popor. Şi acest demers trebuie făcut fără naționalisme ieftine, fără ideologizare.

Cred foarte mult în resursele, în modul nostru de a fi, cultivat în istorie, în special, în ceea ce înseamnă profunzimea Tradiției, fără a fi autarhici, dând dovadă de spirit de deschidere şi de mult echilibru, cultivând cu responsabilitate propria noastră identitate. Acest lucru nu cred că este uşor. El presupune un efort constant de a ne confrunta cu noi înşine. Şi este foarte greu, pentru că trăim într-o lume marcată de agitație, într-o lume care se deplasează spre exterioritate. E nevoie de un efort, iar omul de astăzi nu prea e dispus la efort şi concentrare. Eu cred însă foarte mult în resursele Tradiției, care ne explică pe noi, nu cum credem noi, că suntem interpreți ai Tradiției. Cred foarte mult în roadele acestui efort de împărtăşire a Tradiției vii a Bisericii.

„Profesorii de religie trebuie să fie foarte documentați ca să facă față întrebărilor elevilor“

S.G. - Cum ar fi posibil ca acest mesaj de viață, necesar unei lumi îmbătrânite şi osificate de o cunoaştere excesiv matematizată şi ştiințifică, să pătrundă la nivelul comun al oamenilor?

A.L. **-** Bineînțeles, este nevoie ca rezultatele acestui dialog să fie mediatizate, pentru a fi însemnat cât mai pe larg în conştiința opiniei publice. Dar eu cred foarte mult că mai ales prin învățământ se poate face acest lucru. În sistemul educațional avem nevoie de oameni foarte bine

pregătiți, pe diferite paliere, atât în învățământul gimnazial, dar mai ales liceal. Adolescenții sunt la vârsta marilor întrebări, aflați într-o anumită căutare, cu o anumită deschidere față de ceea ce înseamnă problemele de tip existențial. Avem nevoie de profesori capabili să folosească informația zilelor noastre, să citească prin ochii conştiinței ecleziale toate aceste rezultate care vin, provocator, de cele mai multe ori, din diferite domenii ale ştiinței.

Avem anumite programe, cu proiecte concrete, prin care să organizăm întâlniri cu profesorii de religie, pentru a-i familiariza cu rezultatele din diferite domenii ale ştiinței, ca ei să nu rămână complexați şi să nu cultive o atitudine negativistă. Trebuie neapărat depăşit negativismul. Apar atitudini dezbinate, la ora de biologie, elevilor li se spune că omul provine din maimuță, iar la religie învață altceva. Şi ei nu mai ştiu ce să creadă. Mai trebuie lucrat la cultivarea unui discernământ, care nu se bazează doar pe lozinci. Profesorii de religie trebuie să fie foarte documentați ca să poată face față, cel puțin întrebărilor care vin din partea elevilor, să fie familiarizați cu ceea ce se întâmplă în domeniile ştiinței. E foarte important ca elevul să nu fie familiarizat cu clişeele ideologice, care-l pot marca pentru totdeauna. El rămâne „formatat“ în aceste tipare, nemaiavând acces, după aceea, nici la ştiința propriu-zisă. Cred că un profesor adevărat poate să-l ajute pe elev să se deschidă, să-i cultive apetitul spre ceea ce înseamnă informare autentică.

În mediul academic, unele cursuri ar fi binevenite, inclusiv în facultățile bazate pe ştiință. Nu cred că ar fi rău să existe un curs opțional, facultativ, în care să fie prezentate anumite elemente care țin de posibilitatea acestui dialog. La fel, la Facultatea de Teologie ar fi nevoie de cultivarea unor elemente care să permită o atitudine plină de discernământ, o familiarizare cu rezultatele de vârf din domeniile ştiinței, cu semnificațiile lor. Se poate face o familiarizare a studenților cu semnificațiile rezultatelor ştiințifice la vârf şi al modului de a răspunde al teologiei. Aici trebuie să fim atenți pentru a nu deturna vocația teologiei înspre altceva. Dar o familiarizare cu semnificațiile rezultatelor de vârf din diferite domenii ale ştiinței este foarte necesară, tocmai pentru a arăta care este dimensiunea misionară a teologiei. Şi - foarte important - se poate dezvolta o conştiință a dialogului.

S.G. – În altă ordine de idei, dacă îmi îngăduiți o ultimă întrebare legată de actuala dumneavoastră funcție – aceea de Secretar de Stat pentru Culte – cum vedeți relațiile Stat – Culte Religioase în România postcomunistă şi ce experiență puteți spune că ați acumulat în ultimii ani, în acest domeniu, din prisma acestui statut?

A.L. - Pot afirma cu toată convingerea şi responsabilitatea că relațiile Stat – Culte religioase din România zilelor noastre se află într-o stare de normalitate, cu excepția unor incidente şi evenimente pasagere ori minore, de parteneriat şi dialog – fundamentate, articulate şi certificate

de noua Lege a Cultelor – *Legea nr. 489/2006 privind „Libertatea religioasă şi regimul general al cultelor”* . În ce mă priveşte pe mine personal şi experiența acumulată în ultimii ani în acest domeniu, ce se află într-o continuă refacere şi rearticulare, pot spune că am încercat şi încerc totdeauna să gestionez cu maximă seriozitate, dispoziție şi responsabilitate dialogul – atât de necesar, şi relațiile dintre Stat şi Culte, în urma cărora am satisfacții şi împliniri, mai cu seamă de ordin sufletesc; poate o încununare a acestora ar fi chiar definitivarea acestei Legi a Cultelor – care era imperios necesară...

S.G. - Acestea fiind zise, vă mulțumesc foarte mult pentru amabilitate şi disponibilitate, dorindu-vă să aveți în continuare parte, de mult succes, mult spor şi multe împliniri!

Interviu realizat de *Stelian Gomboş*

Petru Movilă - un sfânt de neam român în slujba bisericii dreptmăritoare
Canonizarea mitropolitului Petru Movilă al Kievului (1596-1646)

Prof. *Daniel Ardelean*
Şcoala cu clasele I-VIII Batăr

Amintirea personalității Sfântului Ierarh Petru Movilă nu s-a pierdut în neant, deoarece Biserica dreptmăritoare pe care a slujit-o cu jertfelnicie îi aduce până astăzi venerare, pilda vieții sale fiind una vrednică de imitat.

Deşi departe de patria sa natală, Petru Movilă, mitropolitul Kievului nu şi-a uitat niciodată poporul din care a provenit şi pe care l-a sprijinit în mai multe rânduri cu tipografii, meşteri tipografi, cărți şi podoabe pentru cărți trimise din Kiev spre Muntenia şi Moldova.

Pe lângă bogata sa activitate culturală pe care a întreprins-o în folosul Ortodoxiei vrednicul ierarh Petru Movilă nu a neglijat nici o clipă calea nevoinței pentru desăvârşire. Până la sfârşitul vieții el a purtat tainic pe sub hainele obişnuite cămaşa pocăinței, țesută din păr aspru, ce avea nasturi de metal şi „ un brâu de fier cu dinți ascuțiți", care lăsau răni pe trup şi umflături. Făcea zilnic metanii, în miez de noapte se ruga cu lacrimi şi adesea postea.

Calea spre desăvârşire a lui Petru Movilă este descrisă de monahul ortodox ucrainean Iosiph Kalimon în cuvintele: „Petru, când se duce să se spele în sângele curs, îşi scoate corpul, corpul este veşmântul nostru, mergând la spălat trebuie să ne scoatem corpul, cum Petru îşi scoate acest veşmânt, moartea pune veşmântul bogat în sicriu. Bogat era veşmântul fiincă era al Mitropolitului, şi mai era bogat fiindcă era de purpură, fiindcă era din sângele celor prea puternici, avea veşmântul acesta nasturi mari, când purta o aspră cămaşă de pocăință din păr aspru, nasturii erau mici, dar lăsau mari umflături pe corp"[1].

Imaginea aceasta este extraordinară, deoarece pătrunde în viața intimă a mitropolitului, îmbrăcat în veşmânt de purpură imperială pe dinfară, iar în ascuns corpul său cuprins în sac aspru ca al Sfântului Ioan Botezătorul era chinuit, ars şi topit de votul sărăciei, al nevoințelor monahale.

[1] Prof. Dr. I.C. Chițimia, *Mitropolitul Petru Movilă – la 340 de ani de la moartea sa (1647-1987)*, în „ *Mitropolia Ardealului*", anul XXXIII, nr.1 /1988, p.22.

Sfinţenia monahală, atât de cinstită de Gogol şi Dostoevski mai târziu, a rodit şi în veşmântul de purpură, în corpul slujitor al lui Petru Movilă ce s-a dovedit un înaintemergător al lui Paisie Velicicovski de la Neamț [2].

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ucrainene, cinstind personalitatea ilustrului ierarh, a luat hotărârea înțeleaptă ca acesta să fie sărbătorit în chip cu totul deosebit, la Kiev, în decembrie 1996, prin canonizarea şi trecerea în rândul sfinților.

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Ucrainene subliniază, în Pastorala de Crăciun a anului 1995, contribuția pe care a avut-o „...acest eminent fruntaş al Bisericii ..." [3] la întărirea Sfintei Ortodoxii în Ucraina, la dezvoltarea spiritualității, culturii şi învățământului național. Luând în considerare toate meritele sale Sfântul Sinod al Bisericii Ucrainene a hotărât canonizarea lui.

Patriarhul Teoctist este invitat la ceremonia de trecere în rândurile drepților a smeritului ierarh Petru Movilă. În acest sens doi reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe Române au pornit spre Lavra Pecerska din Kiev unde s-a desfăşurat festivitatea de comemorare.

Biserica Ortodoxă Ucraineană a convocat şedința Sfântului Sinod în data de 6 decembrie 1996. Cu această ocazie, preşedintele comisiei sinodale pentru canonizarea sinților locali, mitropolitul Nicodim al Harcovului, a elogiat personalitatea Sfântului Ierarh care a fost un mare nevoitor, apărător al credinței dreptmăritoare, luminător al poporului, filosof şi catehizator, propovăduitor şi trăitor al evlaviei. Având în vedere „activitatea pastorală, duhovnicească şi umanitară, precum şi viața sa ascetică şi nevoințele sale pentru întărirea crediței ortodoxe şi a cinstirii creştine" [4], s-a propus ca ierarhul să fie trecut în rândul sfinților locali ai Bisericii Ortodoxe Ucrainene.

Proclamarea solemnă a canonizării Sfântului Mitropolit Petru Movilă a avut loc în zi de duminică, 15 dececembrie, în cadrul slujbei Sfintei Liturghii săvârşită la Lavra Pecerska. Au slujit ierarhii Bisericii Ucrainene, delegatul Bisericii Ortodoxe Române, mitropolitul Vladimir de la Chişinău şi episcopul Ieremia Vrațlavski, delegatul Bisericii Ortodoxe din Polonia. Ziua prăznuirii Sfântului Petru Movilă a fost rânduită la data de 31 decembrie.

În anul 1997 Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât ca în Biserica Ortodoxă Română prăznuirea Sfântului Ierarh Petru Movilă să se facă la 22 decembrie, dată în concordanță cu mutarea sfântului la Domnul consemnată în documentele istorice.

Câteva expresii liturgice care oglindesc viața duhovnicească a sfântului:

- ✓ „...călugărilor chip de învățătură, de Dumnezeu ales cârmaci al Bisericii te-ai arătat a fi, preafericite Petre";

---

[2] Alexandru, Ioan, *Început de imn pentru Petru Movilă*, în *„ Mitropolia Ardealului"*,anul XXXIII, nr 1/1988, p. 32

[3] Mitropolitul Nestor Vornicescu, *Sfântul Petru Movilă Mitropolitul Kievului şi a toată Ucraina*, în *„ Studii teologice*", anul XLIX, nr. 1-2 /1997, p.87.

[4] *Ibidem*, p. 97.

- ✓ „Pentru aceasta, când tu adormit-ai, Lumina cea Neapusă locaș ți s-a făcut. Cu Aceasta, prin iubirea de frate, calea noastră în fața Domnului să o luminezi”;
- ✓ „Bucură-te, tu, conducător luminat, Preafericite Petre, al Rusiei kievene, apărător de Dumnezeu ales, căci în strașnice zile şi pline de urgie pe tine norodul ei te-ai voit să fii de cruce purtătorul întru apărarea sorții Pravoslavnice”;
- ✓ „...tu nădejdea toată în Domnul punându-ți, cu de porumb gingășie și cu înțelepciunea șarpelui, Biserica ortodoxă biruitor întăritu-o-ai; și în Ea numelui tău înălța-i-se-va slavă în veci”;
- ✓ „Cu lumina binefacerilor şi cu învățăturile tale dăruite, neamurile slave toate îndrumatu-s-au şi, înmulțind cu osârdie faptele tale, pomenirea ta o cinstesc cu laudă plină”;
- ✓ „Nu prin lunecoasă minte, ci prin inimă curată şi prin a poftelor trupeşti înfrânare harul înțelepciunii dobânditu-l-ai şi putere în contra meşteşugirii diavoleşti să te ridici, tot aşa cum oarecând marele arhistrateg; cadă secerat Satan şi părtaşii lui sub picioarele celor care te cheamă să le ajuți”;
- ✓ „Când Domnul văzu curăția inimii tale, pe care-o aveai din copilăria ta, şi aceasta din pământul tău moştenind-o, ți-a îndreptat paşii tăi către oraşul de cetate Kiev, întru Dumnezeu înțeleptule Petre, ca să luminezi şi să întăreşti în credință poporul nostru cel pravoslavnic întru slava măreției dumnezeieşti a Lui. Roagă-L, aşadar, neîncetat pre Dânsul pentru noi toți, ai tăi copii credincioşi” [5].

Petru Movilă este un sfânt ucrainean şi român deopotrivă, care a lucrat atât pentrupropăşirea Bisericii lui Hristos pe pământul ucrainean şi cât şi pe cel românesc, dar în aceeaşi măsură s-a nevoit şi pentru propria sa mântuire. A purtat lupta cea dreaptă, a păzit credința în statornicie şi în chip minunat i s-a dat cunună de sus, de unde a primit harul care l-a împuternicit în fapte şi în nădejdea vieţuirii pe urmele lui Hristos.

[5] *** *Cuvântul mitropolitului Nestor al Olteniei, adresat Sinodului de la Kiev, 15 decembrie 1996*, în vol. *„Sinodul de la Iaşi…”*, pp. 31-32.

Autoevaluarea elevilor la disciplina religie

Prof. drd. Cristina Ciocănel
Şcoala cu clasele I-VIII *„George Enescu”* – Năvodari, jud. Constanța

Autoevaluarea ocupă un loc important în practica evaluatorilor, care se dovedesc din ce în ce mai sensibilizați de implicarea elevului (a celui care învață) în reglarea învățării. Explicația acestei evoluții constă în aceea că societatea actuală este marcată de individualism şi responsabilizare. Aceste două caracteristici conduc la „considerarea elevului care învață ca actor şi coresponsabil al învățării sale”[1].

O caracteristică a autoevaluării constă în sfera de influență/acțiune. Deoarece, prin esența sa, este parte integrantă a personalității, ea nu se realizează doar în cadrul dialogului şcolar, ci angajează mediul educativ în ansamblul său, deci are o sferă de acoperire mult mai largă şi influențează plenar procesul de formare/autoformare a elevului. În funcție de specificul mecanismelor de învățare, evaluarea nu poate asista procesul de autoinstruire ca ipostaza semnificativă a procesului de dezvoltare a personalității, ci doar poate constata atingerea anumitor finalități prin această formă de învățare. Criteriile în baza cărora se realizează autoevaluarea au un impact direct asupra autoinstruirii. Autoevaluarea se deosebeşte de evaluare prin esența structurii acestor procese. În linii mari, fazele autoevaluării coincid cu cele ale evaluării (măsurare, apreciere, decizie/notare), dar implică anumite nuanțe. Dacă măsurarea ce vizează aspectul cantitativ al autoevaluării se conformează mai uşor unor indicatori formulați de factorul extern (profesori, colegi), aprecierea, faza ce vizează preponderent aspectul calitativ al procesului didactic şi se exprimă prin elaborarea judecăților de valoare, este determinată de atitudinea elevului față de actul învățării şi de sistemul propriu de valori. Corelația dintre indicatorii formulați de factorul extern cu indicatorii formulați de către persoană, depinde de gradul de integrare a individului în mediul său educațional, ori după cum se ştie, integrarea este influențată de concordanța intelectuală, volitivă şi afectivă. Uniformitatea gândirii, acelaşi mod de abordare a activității de învățare, presupune acordul unanim dintre adevăr şi eroare a persoanei şi a mediului de învățare. Cu toate că evaluarea procesului didactic se realizează în baza unor indicatori/criterii clare, formulate ținând cont de finalitățile stipulate în documentele normative, oricum aprecierea în contextul evaluării generează

[1] B. Noël, *Autoévaluation: intérêt pour la métacognition*, De Boeck Université, 2001, p.109

un anumit grad de subiectivitate, deoarece în acest moment al procesului se manifestă elementul subiectiv; particularitățile individuale ale evaluatorului şi evaluatului şi resursele de care dispun acestea. Şansele coinciderii autoaprecierii cu aprecierea sunt cu atât mai mari, cu cât sunt mai compatibile particularitățile de personalitate ale profesorului şi elevului şi cu cât gradul de integrare în comunitatea de învățare este mai mare. Relația dintre autoapreciere şi apreciere poate stimula sau inhiba activitatea de învățare a elevului, de aceea un rol deosebit în formarea unei atitudini pozitive are decizia exprimată printr-o notă sau realizată prin adnotarea activității/comportamentului[2].

Autoevaluarea reprezintă o modalitate de stabilire a eficienței desfăşurării educației religioase în şcoală. Orice metodă de evaluare folosită în cadrul oricărei discipline prezintă cel puțin două aspecte esențiale, gradul de însuşire a noțiunilor predate şi capacitățile elevului de a le transpune în practică. La religie acest tip de abordare a evaluării este acceptabil dar nu complet, nu desăvârşit. Important este ca atât profesorul cât şi elevul să ducă evaluarea mai departe în sensul conştientizării rolului autoevaluării. Elevul va fi îndemnat spre autosituare, va fi condus înspre realizarea unei radiografii moral-duhovniceşti, „va fi invitat la reflecție asupra lui însuşi”.[3]

Este de dorit ca orice dascăl de religie să încerce să-i determine pe elevi să-şi analizeze calitatea relației lor cu Dumnezeu, cu duhovnicul lor, cu părinții, cu colegii. Împlinirea şi trăirea poruncilor de către elevi este una din finalitățile educației religioase. Acest lucru va fi realizabil în măsura în care credința, trăirea poruncilor, participarea la slujbele Bisericii vor fi experimentate mai întâi de către profesori. Vrând nevrând dascălul de religie se constituie într-un model pentru elevii săi. Una dintre însuşirile de bază ale profesorului de religie este „să creadă şi să-i facă pe alții să creadă..., pentru că într-adevăr în crezul pe care îl predau să ştie că acest crez este însuşirea mea de căpetenie”[4]. O metodă mai profundă de autoevaluare o realizează profesorul de religieatunci când elevul trece de la autoevaluare la Taina Spovedaniei. În această formă evaluarea la disciplina religie trece din sfera educațională în sfera sacramentală, de data aceasta evaluarea trecând printr-o formă de metamorfozare, de la evaluarea făcută de profesor şi elevi la cea făcută de duhovnic[5].

În constatările făcute pe teren, reiese că elevii noştri acordă o însemnătate deosebită Tainei Spovedaniei. Îndreptarea sau sfințirea omului prin harul divin se realizează în Biserică, Sfintele Taine „încredințate de Mântuitorul Bisericii Sale sunt absolut necesare oricărui creştin în vederea

---

[2] O. Dandara, *Autoevaluarea în contextul educațional, caracteristici şi valențe formative*, în: Didactica Pro nr. 5-6 (33-34)/2005, Chişinău:Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, p.46

[3] M. Bauman, *Jésus à 15 ans*, Labor et findes, Génève, 1993, p.21

[4] C. Galeriu, *Elemnete pentru un curs de metodică a predării lecției de religie*, Facultatea de Teologie Ortodoxă, Bucureşti, p.7

[5] V. Timiş, *Evaluarea, factor de reglare şi optimizare a educației religioase*, Editura Renaşterea, Cluj-Napoca, 2003, pp.60-61

mântuirii”[6]. În urma unor discuții cu profesorii de religie din Cluj-Napoca domnul Vasile Timiş a constatat că în perioada Postului Mare s-au mărturisit aproximativ două treimi din elevi. Un aport deosebit în realizarea acestui demers l-au avut şi îl au profesorii de religie. Biserica „lucrează prin mijloacele ei harice şi prin slujitorii ei la creşterea în duh şi adevăr a fiecăruia dintre membrii săi în parte şi a tuturora”[7].

Se explică astfel importanța din ce în ce mai mare pe care o dobândeşte autoevaluarea, în general, şi la religie, în special, nu doar ca secvență ce încheie ciclul oricărei activități didactice/religioase, ci mai ales ca punct de plecare într-o dinamică – ce se doreşte ascendentă – a parcursului religios, fundamentat pe un set de cunoştințe din domeniul specific şi care presupune modificări în plan atitudinal şi comportamental. Înțeleasă din punct de vedere pedagogic, autoevaluarea reprezintă un act prin care o persoană – elev sau profesor – îşi apreciază, verifică, analizează cu spirit critic, propriile cunoştințe, atitudini, abilități, competențe, comportamente.

În măsura în care elevii îşi formează capacitatea de autoevaluare, aceasta îi ajută în mod esențial în formarea unei imagini cât mai corecte asupra propriilor performanțe şcolare[8]. „Procesele învățării şi ale cunoaşterii sunt eficiente atunci când elevii îşi cunosc bine potențialul bio-psihic, profilul de inteligență, dimensiunile personalității lor, particularitățile individuale, stilurile de învățare, strategiile de învățare, competențele ş.a.m.d. În acest fel, progresul în cunoaştere se va putea baza pe un puternic suport motivațional şi pe o atitudine educativă activă şi interactivă, pozitivă, constructivă şi motivantă”[9].

Început în copilărie, procesul formării deprinderilor de autoevaluare a gândurilor, a cuvintelor, a faptelor primeşte în timp statutul de obişnuință. Procesul amintit nu reprezintă doar o etapă de analiză a cunoştințelor morale, ci şi de educare a acesteia, ca etapă premergătoare Spovedaniei:[10] „Seara, când suntem singuri şi în linişte, atunci să ne judecăm pe noi înşine, pentru ca prin aceasta să facem pe Dumnezeu milostiv către noi. Căci precum focul repede mistuie şi stârpeşte spinii, aşa de uşor sufletul stârpeşte păcatele sale, când cu osârdie se gândeşte la dânsele”[11].

---

[6] I. Todoran, I. Zăgrean, *Dogmatica Ortodoxă, Manual pentru Seminariile teologice*, Ed. Arhidiecezana, Cluj-Napoca, 1997, p.299

[7] D.Călugăr, *Catehetica, Manual pentru Institutele Teologice ale Bisericii Ortodoxe Române*, Ed. Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă a B.O.R., Bucureşti, 1976, p.103

[8] M. Opriş, *Metodologia evaluării. Abordări teoretice şi investigative în educația religioasă*, Ed. Sf. Mina, Iaşi, 2010, p.69-70

[9] M. Bocoş, (coord.), G. Jalba, D.Felegean, *Evaluarea în învățământul primar. Aplicații practice*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004, p.12

[10] M. Opriş, *op.cit.*, p.73

[11] Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii la Postul Mare*, versiune românească îmbunătățită, pornind de la ediția tradusă şi îngrijită de episcopul Melchisedec al Romanului, Ed. Anastasia, București, 1997, p.61

Formarea competenței de autoevaluare rămâne o constantă a activității didactice la religie, deoarece „obiectivul prioritar al evaluării la disciplina religie rezidă în punerea elevilor în situația de autoevaluare”[12].

[12] C. Cucoș, *Educația religioasă. Repere teoretice și metodice*, Ed. Polirom, Iași, 1999, p.245

Sfânta Liturghie – rugăciunea Bisericii

Pr. Prof. *Dan-Adrian Fărcuț*
Școala cu clasele I-VIII Nr. 16 Oradea
Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea

Încă din Faptele Apostolilor observăm că centrul vieții bisericești al comunităților creștine era reprezentat de adunarea euharistică, nedespărțită de predicarea Evangheliei: *Şi stăruiau în învățătura apostolilor şi în împărtăşire, în frângerea pâinii şi în rugăciuni* (Fapte 2, 42). Prin Scriptură se împărtăşea cuvântul lui Dumnezeu, iar prin Euharistie se împărtăşea însuşi Trupul şi însuşi Sângele lui Hristos.

În jurul frângerii pâinii, pe care creştinii primelor comunități o săvârşeau, aşa cum poruncise Mântuitorul, întru pomenirea Sa (Luca 22, 19; I Corinteni 11, 24-25), s-a dezvoltat – cu timpul – Liturghia.

Centrul Sfintei Liturghii este Euharistia. Pentru a înțelege cum Sfânta Liturghie este rugăciunea prin excelență a Bisericii, să urmărim câteva considerații teologice asupra Euharistiei. Toate Laudele din ciclul unei zile liturgice converg spre Liturghie. Ele cuprind istoria vieții Fiului lui Dumnezeu înomenit ca istorie a mântuirii. Punctul culminant al istoriei mântuirii, actul suprem al mântuirii umanității îl constituie Euharistia, scopul Liturghiei. Prin Liturghie, în mod real, ne împărtăşim de întruparea, patimile, învierea si înălțarea lui Hristos la cer. De fapt, noi ne unim cu El, urmând îndemnului Său de a mânca Trupul şi de a bea Sângele Lui ca izvor al vieții: *Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului şi nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu are viață veşnică* (Ioan 6, 53-54), ca hrană adevărată: *Trupul este adevărată mâncare şi sângele Meu, adevărată băutură* (Ioan 6, 55), care ne menține în permanentă legătură cu El: *Cel ce mănâncă trupul Meu şi bea sângele Meu rămâne întru Mine şi Eu întru el* (Ioan 6, 56). Hristos „vine la noi spre a Se împărtăşi ca pâine cerească, după care Hristos devine al nostru şi noi ai Lui”[1].

Prin Liturghie, creştinii au posibilitatea de a fi permanent în legătură cu Iisus Hristos, în comuniune cu Dumnezeu-Tatăl prin Iisus Hristos. Însă credincioşii sunt în comuniune şi între ei.

[1] † Vasile, Episcopul Oradiei, *Însemnătatea Sfintei Liturghii în viața credincioşilor*, în rev. „Mitropolia Olteniei”, nr.3-4/1976, p. 180.

Euharistia realizează comuniunea şi unitatea tuturor mădularelor lui Hristos. Ea realizează Biserica în mod plenar, ca Trup tainic al lui Hristos: *Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtăşirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtăşirea cu trupul lui Hristos? Că o pâine, un trup suntem cei mulţi; căci toţi ne împărtăşim dintr-o pâine* (I Corinteni 10, 16-17).

Legătura aceasta este subliniată de Sfântul Luca în Faptele Apostolilor: *Şi în fiecare zi stăruiau într-un cuget în templu şi, frângând pâinea în casă, luau împreună hrana întru bucurie şi întru curăţia inimii* (Fapte 2 ,46). Termenul care exprimă legătura creştinilor cu Dumnezeu şi legătura creştinilor între ei este κοινονία, comuniunea. Aceasta este trăsătura caracteristică a Bisericii, care exprimă o dublă relaţie: între credincioşi şi Dumnezeu şi între creştini reciproc[2].

Unitatea şi comuniunea cu Hristos şi întreolaltă e simbolizată prin speciile euharistice: pâinea şi vinul. Pâinea e formată din numeroase boabe de grâu care, măcinate, dau făina. Vinul e stors din mai multe boabe de struguri. Această simbolistică este frumos arătată de Fericitul Augustin: „Cei mulţi, toţi suntem un singur Trup, o singură pâine… Gândiţi-vă că pâinea nu se face cu un singur grăunte, ci cu mai multe. În timpul exorcismelor, voi eraţi într-un fel sub piatra de moară. În Botez voi aţi fost îmbibaţi cu apă. Duhul Sfânt a venit în voi, precum focul care coace coca… Cât priveşte Cupa, fraţii mei, amintiţi-vă cum se face vinul. Multe boabe atârnă într-un ciorchine; dar licoarea care curge din toţi, se amestecă într-o unitate”[3].

Euharistia este o Taină unificatoare: „Iar pe noi pe toţi, care ne împărtăşim dintr-o pâine şi dintr-un potir, să ne uneşti unul cu altul prin împărtăşirea Aceluiaşi Sfânt Duh” - sună anaforaua de la Liturghia Sfântului Vasile cel Mare[4]. Euharistia îi unifică pe toţi cei ce se împărtăşesc de ea. Toţi aceştia devin un singur trup: „Noi suntem însuşi acest Trup. Ce este pâinea? Trupul lui Hristos! Ce devin cei ce se împărtăşesc cu El? Trupul lui Hristos! Nu sunt trupuri numeroase ci un singur trup. Căci după cum pâinea este o unitate alcătuită din mai multe boabe în aşa fel încât sunt nevăzute dar există, deşi diferenţa nu se vede din cauza unirii lor, tot aşa şi noi ne unim unii cu alţii şi cu Hristos”[5].

De altfel, cuvântul liturghie înseamnă lucrarea poporului. Este o lucrare săvârşită în comun. Este o rugăciune a fiecărui credincios pentru ceilalţi şi o rugăciune a tuturor pentru fiecare. Rugăciunea fiecăruia e susţinută de rugăciunea comunităţii, aducerea fiecăruia e în aducerea comunităţii, adică a Bisericii[6].

---

[2] Pr. Drd. Alexandru Tudor, *Viaţa sacramentală a Bisericii în Faptele Apostolilor*, în rev. „Studii teologice”, nr. 1-2/1980, pp. 200-202.

[3] Pr. Prof. Dr. Dumitru Radu, *Caracterul ecleziolgic al Sfintelor Taine*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 1978, p. 264, nota 1039.

[4] *Liturghier*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 2000, p. 234.

[5] Sf. Ioan Hrisostom, *Omilia XXIV la I Cor. 2*, P.G., LXI, 200, apud Pr. Drd. Alexandru Tudor, *art. cit.*, p. 201.

[6] Pr. Prof. D. Stăniloae, *Teologia Euharistiei*, în rev. „Ortodoxia”, nr.3/1969, p. 359.

Liturghia este rugăciunea Bisericii întregi. În ea se găseşte rugăciunea Bisericii văzute şi a celei nevăzute. În ea se roagă toate membrele Trupului tainic al lui Hristos, împreună cu El. Rugăciunea aceasta depăşeşte individualismul: „Liturghia învață adevărata legătură dintre persoană şi comunitate, dintre mădular si trup: «Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuți». În slujbele liturgice, cuvintele acestea au valoarea trăirii, ne ajută să ne lepădăm de noi înşine şi să facem din rugăciunea omenirii întregi propria noastră rugăciune. Lângă soarta noastră, noi aşezăm soarta tuturor oamenilor”[7]. Ne rugăm pentru pacea de sus, pentru mântuirea sufletelor noastre, pentru cei ce ne conduc, pentru oraşe şi pentru sate, pentru adunarea de față, pentru cei ce intră în biserică, pentru ca pământul să rodească îmbelşugat, pentru vremuri cu pace, pentru cei aflați în călătorie, pentru cei bolnavi, pentru cei ce suferă, pentru cei ce trudesc, pentru cei ce din binecuvântate pricini nu sunt de față, pentru ca „pe noi înşine şi unii pe alții şi toată viața noastră lui Hristos-Dumnezeu să o dăm”.

Nu putem face abstracție de ceilalți. Pronumele „eu” nu există în Sfânta Liturghie. El desemnează adunarea credincioşilor, comuniunea, *koinonia*, Biserica[8]. De aceea în Biserica Ortodoxă Liturghia nu poate fi săvârşită doar de preot. Este nevoie de cel puțin un credincios care să-i reprezinte pe ceilalți, să reprezinte comunitatea.

Fără Euharistie (Liturghie) nu este posibilă Biserica. Euharistia ne uneşte în Hristos şi în Biserică. Euharistia se află în centrul Bisericii. Sfinții Părinți afirmă că Biserica se găseşte acolo unde se săvârşeşte Sfânta Euharistie. De aceea excomunicarea, oprirea de la Împărtăşanie, ne scoate din Biserică, din comuniunea ei.

Părintele Afanasiev atrage atenția asupra traducerii textului din Faptele Apostolilor 2, 47: *Domnul adăuga zilnic Bisericii pe cei ce se mântuiau*. Traducerea lui *επι το αυτο* prin *Biserică* este o definiție euharistică a Bisericii: *Domnul adăuga zilnic pe cei ce se mântuiau adunării credincioşilor reuniți în acelaşi loc şi pentru acelaşi lucru*, adică Euharistia este Biserica[9]. Putem afirma aşadar că Liturghia este Biserica.

Liturghia este darul Bisericii şi al lui Dumnezeu. Darul Bisericii, pentru că în Biserică s-a format şi Biserica a păstrat-o şi a săvârşit-o, după porunca Mântuitorului. Darul lui Dumnezeu, spre Care se îndreaptă „ale Sale dintru ale Sale”, aşa cum jertfa adusă pe Cruce de către Hristos s-a îndreptat către El. Darul Duhului Sfânt, Care Se coboară la invocația preotului şi sfințeşte pâinea şi vinul. Darul lui Hristos, Care Îşi dă Trupul şi Sângele, mereu şi mereu, spre mâncare oamenilor,

[7] Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, trad. de Dr. Irineu Ioan Popa, Arhiereu vicar, Ed. IBMBOR, Bucureşti, p. 260.
[8] *Ibidem*.
[9] N. Afanasiev, *Le Répas du Seigneur*, Paris, 1952, apud Paul Evdokimov, *Rugăciunea în Biserica de Răsărit*, trad. de Carmen Bolocan, Ed. Polirom, Iaşi, 1996, p. 79.

pentru ca aceştia să devină una cu „Cel ce se mănâncă pururea şi niciodată nu se sfârşeşte, ci pe cei care se împărtăşesc îi sfinţeşte”[10].

Scriptură şi Liturghie în spiritualitatea ortodoxă*

După învierea Sa din morți, Mântuitorul le-a poruncit apostolilor: *Mergeți în toată lumea şi propovăduiți Evanghelia la toată făptura* (Marcu 16, 15). La Cina cea de Taină, luând pâinea şi binecuvântând, a frânt-o şi le-a dat ucenicilor, zicând: *Luați, mâncați, acesta este Trupul Meu* (Matei 26, 26). Luând şi paharul cu vin, mulțumind, le-a zis: *Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor* (Matei 26, 27-28). Apoi a adăugat: *Aceasta să o faceți întru pomenirea Mea* (Luca 22, 19).

Acesta este *îndoitul testament* al lui Hristos. Acestea sunt cele două daruri de mare preț pe care Mântuitorul ni le-a lăsat: adevărul descoperit şi Trupul şi Sângele Lui. Prin Scriptură se exprimă, se transmite şi se împrospătează credința vie şi nealterată în sânul Bisericii, iar prin Liturghie Biserica îşi împrospătează unirea şi legătura ei de viață cu Hristos, înaintează în comuniunea cu Hristos, al cărui Trup ea este.

Prin cuvintele Scripturii avem prilejul de a intra în legătură cu Hristos Care ne cheamă, iar prin Liturghie ne unim în mod tainic cu Trupul Său, răspunzând astfel chemării Sale.

În Biserică întâlnim Scriptura şi Liturghia. Hristos e prezent şi lucrător atât în Scriptură, pătrunzând în inimi şi încălzindu-le spre rugăciune, cât şi în Liturghie, prin Duhul Sfânt, încorporându-ne în Trupul Său. Sfânta Scriptură şi Sfânta Liturghie sunt formele prezenței neîncetate a Mântuitorului în lume: *Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului* (Matei 28, 20).

Dacă din cuvintele Scripturii cunoaştem că *s-a apropiat Împărăția cerurilor* (Matei 4, 17), în Liturghie deja suntem la ospățul Fiului, pregustăm Împărăția cerurilor, „gustăm şi vedem că e bun Domnul” (Psalm 33, 8).

Înțelegem de ce spiritualitatea ortodoxă nu poate fi fără Scriptură şi fără Liturghie. *Lex credendi* şi *lex orandi* sunt nedespărțite în Biserică, una fiind temelie celeilalte, după cum afirma Sf. Irineu: „Învățătura noastră este în concordanță cu Euharistia, iar Euharistia confirmă învățătura”.

[10] *Liturghier*, p. 173.

Sfânta Scriptură – cartea Bisericii

Prof. *Mioara-Ioana Fărcuț*
Liceul Teoretic „*Lucian Blaga*” Oradea

Învățătura ortodoxă afirmă că descoperirea lui Dumnezeu către om este cuprinsă în Sfânta Scriptură şi în Sfânta Tradiție. Sfânta Scriptură sau Biblia este o colecție de 66 de cărți sfinte, canonice şi inspirate, care cuprinde adevăruri de credință, norme de purtare, precum şi unele fapte istorice, descoperite de Dumnezeu spre a fi scrise, păstrate şi transmise credincioşilor ca fiind necesare pentru mântuire.

Sfânta Scriptură, redactată sub inspirația Duhului Sfânt (II Timotei 3, 15-16), ocupă „o poziție unică şi supremă între celelalte forme în care ni s-a comunicat Revelația” şi rămâne „sursa primă şi absolută pentru credința Bisericii de totdeauna”[1].

Punctul central al Sfintei Scripturi îl constituie Iisus Hristos. Spre El a fost orientată Revelația Vechiului Testament: *Cercetați Scripturile, că socotiți că în ele aveți viață veşnică. Şi acelea sunt care mărturisesc despre Mine* (Ioan 5, 39). El constituie centrul Noului Testament*: Iar acestea s-au scris, ca să credeți că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, şi, crezând, să aveți viață în numele Lui* (Ioan 20, 31).

Hristos Cel revelat rămâne şi lucrează mai departe în creație, permanentizează Revelația şi ne-o face contemporană. Dacă Scriptura îşi are concretizarea în Hristos, Biserica are pe Hristos Însuşi şi nu se poate despărți de Scriptură. Dacă Hristos este exprimat în Scriptură, Biserica nu poate rămâne cu un Hristos neexprimat[2].

Dumnezeu Se comunică în Scriptură. Scriptura cuprinde apelul lui Dumnezeu către noi. În cuvintele ei ne grăieşte Dumnezeu – Iubirea: „Citirea Scripturii este un act prin care omul îşi reînnoieşte întâlnirea cu Dumnezeu, chiar mai mult, colaborează cu Iubirea divină întotdeauna gata să se reverse spre cel care o doreşte, întotdeauna gata să curgă în «râuri de apă vie» spre cel care e însetat după ea”[3]. Prin cuvintele Scripturii, Hristos continuă să ne vorbească şi să ne provoace la un

---

[1] Diac. Asist. Ion Bria, *Scriptură şi Tradiție. Considerații generale*, în rev. „Studii teologice”, nr. 5-6/1970, p. 395.
[2] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, ed. a III-a, Ed. I. B. M. B. O. R., Bucureşti, 2003, p. 54.
[3] Michel Evdokimov, *La lecture de la Bible dans l'Église Orthodoxe*, în rev. „Contacts”, nr. 4/1978, p. 344.

răspuns viu, cu fapta. Citind Biblia, ascultăm pe Dumnezeu Care ne vorbeşte din lăuntrul Trupului Său tainic, Biserica[4].

Sfânta Scriptură este cuvântul lui Dumnezeu scris în cadrul Bisericii, pentru nevoile credincioşilor ei. Între Scriptură şi Biserică există o strânsă legătură. Biserica a avut un rol hotărâtor în ceea ce priveşte fixarea canonului biblic. Cei dintâi creştini *stăruiau în învăţătura apostolilor şi în împărtăşire, în frângerea pâinii şi în rugăciuni* (Fapte 2, 42). Aceasta era rânduiala lor: învățătura apostolilor care, scrisă, a devenit Noul Testament, împărtăşire – adică învățătura era împărtăşită în comuniune, Euharistie şi rugăciuni. Învățătura s-a transmis atât pe cale orală, cât şi în scris: *Deci, dar, fraţilor, staţi neclintiţi şi ţineţi predaniile pe care le-aţi învăţat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră* (II Tesaloniceni 2, 15). Epistolele, cele dintâi scrieri nou-testamentare de învățătură sau de îndemn pastoral, erau trimise pentru a răspunde întrebărilor unor comunități sau ale unor persoane particulare. Ele n-au fost scrise cu intenția de a cuprinde totalitatea învățăturii propovăduite, ci au un caracter ocazional. Cu toate că aceste scrieri sunt legate de anumite împrejurări şi situații concrete, ele au fost acceptate încă de la început ca documente cu autoritate, ca normative pentru credința creştină.

Revelația s-a încheiat cu epoca apostolică. Biserica a trebuit să identifice sursele credinței ei. Alegerea cărților canonice s-a făcut de către Biserică pe baza criteriului apostolicității şi al inspirației. Biserica infailibilă, *stâlp si temelie a adevărului* (I Timotei 3, 15), a fost cea care şi-a dat girul asupra cărților ce au intrat în cuprinsul Sfintei Scripturi. Din multitudinea de cărți în circulație, Biserica a hotărât care sunt autentice, canonice, inspirate, demne deci de a deveni norme de credință pentru ea. Fără Biserică n-ar fi fost Scriptura. Sfânta Scriptură este cartea Bisericii, pentru că „ea provine din Biserică şi pentru că Biserica se oglindeşte în ea”[5].

Credința e produsă de cuvântul lui Hristos sau despre Hristos: *Credinţa este din auzire şi auzirea din cuvântul lui Hristos* (Romani 10, 17) . Hristos Se face prezent în lume prin credința pe care o produce. Această prezență se realizează mai ales prin cuvântul Său ori din cuvântul despre El, cuvânt propovăduit în şi de Biserică. Credința Bisericii s-a întemeiat pe şi prin Evanghelia lui Hristos. Cuvintele Scripturii sunt, aşadar, mijloace de exprimare, de transmitere şi de împrospătare a credinței. Citirea Scripturii garantează păstrarea credinței vii şi nealterate în cadrul Bisericii. Biserica are nevoie de Scriptură pentru a se înviora prin ea, pentru a spori în cunoaşterea şi în trăirea în Hristos: “Fără Scriptură, credința ar slăbi şi conținutul ei s-ar sărăci în timp şi ar deveni nesigur în sânul Bisericii; dar fără Biserică, Scriptura nu ar fi actualizată în eficiența ei, căci ar lipsi transmiterea Duhului, de la cei ce cred la cei ce primesc credința[6].

---

[4] Paul Evdokimov, *Ortodoxia*, trad. de Dr. Irineu Ioan Popa, Ed. IBMBOR., Bucureşti, 1996, p. 205.
[5] Diac. asist. Ion Caraza, *Trăirea Sfintei Scripturi în Biserica Ortodoxă*, în rev. „Ortodoxia”, nr. 2-3/1994, p. 95.
[6] Pr. Prof. D. Stăniloae, *op. cit.*, p. 42.

Acesta este motivul pentru care Scriptura nu este ascunsă credincioşilor, nu este apanajul clerului. Biserica recomandă credincioşilor ei lectura Sfintei Scripturi. Mai mult decât atât, în serviciul divin al Bisericii se fac citiri din cărțile Sfintei Scripturi. Ceea ce opreşte Biserica este interpretarea Scripturii după concepția fiecăruia: „Când mergi pe un drum necunoscut şi drumuri mai multe se încrucişează, o regulă de elementară prudență impune cererea de a fi călăuzit de cineva, cu mai multă experiență şi cu mai multă pricepere”[7]. Linia de interpretare a Sfintei Scripturi este dată de Biserică (vezi şi Fapte 8, 30-31). De altfel sunt numeroase traducerile Sfintei Scripturi în limbile diferitelor popoare, spre a fi la îndemâna credincioşilor. Primele traduceri româneşti, de exemplu, sunt traduceri din Sfânta Scriptură, şi datează din secolele XV – XVI. Nenumărate sunt şi tâlcuirile – exegeze şi omilii – făcute în Biserică, de-a lungul vremii, de către Sfinții Părinți, spre a ne povățui şi ajuta să înțelegem Scriptura.

Scriptura s-a scris pentru Biserică. Sfinții Apostoli nu au spus că Sfânta Scriptură poate fi fără Biserică. Dimpotrivă, ei au subliniat ca Sfânta Scriptură este pentru zidirea în Biserică: *Căci toate câte s-au scris mai înainte, s-au scris spre învățătura noastră, ca prin răbdarea şi mângâierea care vin din Scripturi, să avem nădejde* (Romani 15, 4).

Sfânta Scriptură nu este numai o carte care ne aminteşte de lucrarea pregătitoare a lui Dumnezeu pentru mântuirea lumii. Scriptura este o carte care ne spune ce va face Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel întrupat şi înviat, pentru a ne aduce şi pe noi la înviere: „Căci în Scriptură e descrisă nu numai acțiunea de coborâre a lui Dumnezeu pe pământ spre noi până la întruparea Sa, ci şi începutul ridicării noastre la îndumnezeire”[8].

Citind Scriptura, noi Îl căutăm pe Hristos. Cuvântul citit sau ascultat duce la descoperirea Persoanei vii a Cuvântului[9]. Pentru Sfinții Părinți, Scriptura este Hristos, este chipul verbal al Lui. Fiecare din cuvintele ei ne conduce spre Cel ce le-a rostit şi ne aşează în prejma Lui. Fericitul Augustin scria: „El, pe care Îl caut în cărțile tale”. Fericitul Ieronim afirmă împărtăşirea cu Hristos prin citirea Scripturii: „Noi mâncăm trupul si bem sângele Său în dumnezeiasca Euharistie, dar şi în citirea Scripturilor”. Cu aceste cuvinte ale Scripturii „ne hrănim euharistic”[10].

Teologia patristică este o teologie biblică. Iată ce mărturisesc Sfinții Părinți despre autoritatea Sfintei Scripturi pentru Biserică: „Scrierile sfinte şi inspirate sunt suficiente pentru propovăduirea adevărului… Acestea sunt izvoarele mântuirii, pentru ca cel însetat să se adape cu cuvintele vii pe care le conțin. Numai în acestea se cuprinde doctrina credinței. Nimeni să nu adauge, nici să ia ceva din ele” (Sf. Atanasie cel Mare). „Sfânta Scriptură este o hrană sufletească pe care o dă Duhul

---

[7] Prof. N. Chițescu, Pr. Prof. Isidor Todoran, Pr. Prof. I. Petreuță, *Teologia Dogmatică şi Simbolică, manual pentru Facultățile Teologice*, vol. I, ediția a II-a, Ed. Renaşterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 140.

[8] Pr. Prof. D. Stăniloae, *op. cit.*, p. 40.

[9] Paul Evdokimov, *op. cit.*, p. 204.

[10] *Ibidem*, p. 205, notele 37 şi 38.

Sfânt" (Sf. Vasile cel Mare). „Lectura Sfintei Scripturi este o convorbire cu Dumnezeu. Cel ce nu foloseşte Scriptura, ci intră pe altă cale, fără să urmeze pe calea adevărată, acela este un fur" (Sf. Ioan Hrisostom). „Noi folosim Scriptura ca o normă pentru descoperirea lucrurilor" (Clement Alexandrinul). „Noi cunoaştem iconomia mântuirii noastre prin acei prin care Evanghelia a ajuns la noi. Ei au propovăduit aceasta în acel timp, dar după aceea, prin voința lui Dumnezeu, ne-au transmis aceasta în Sfânta Scriptură, ca să fie temelia viitoare şi stâlpul credinței noastre" (Sf. Irineu). „Necunoaşterea Scripturilor duce la necunoaşterea lui Hristos" (Fer. Ieronim)[11].

Scriptura este dată Bisericii. Ea o primeşte, îi fixează canonul, o păstrează ca pe *cuvântul vieții veşnice* (Ioan 6, 68). Scriptura este „glasul viu al vorbirii lui Dumnezeu către noi în repetate rânduri, purtându-ne întotdeauna mai adânc în bogățiile inepuizabile ale Înțelepciunii şi Iubirii Sale"[12]. Ea rămâne primul izvor al credinței, cu autoritate absolută. Ea este criteriul adevărului, la care orice dogmă trebuie să se raporteze. Nici o dogmă, nici o mărturisire de credință nu pot exista fără să se raporteze, fără să se fundamenteze pe Sfânta Scriptură.

De aceea Sfânta Scriptură este cartea ce răspunde întrebărilor esențiale, cartea care ne arată scopul vieții. Prin ea grăieşte Cuvântul, temelia şi scopul vieții, certitudinea adevărului care duce la mântuire. Scriptura este ținută în Biserică pentru a fi *scrisă pe inimi* (Ieremia 31, 33). Sfânta Scriptură este o carte pururea actuală: *Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece* (Marcu 13, 31).

Pentru ortodocşi, „Biblia este în acelaşi timp darul Bisericii şi darul lui Dumnezeu. Darul Bisericii: ea este cea care a fixat canonul acestor scrieri; ea a dat moştenirea care a fost transmisă de Părinți, ea le-a luminat calea către unirea cu Hristos. Darul lui Dumnezeu: ca mărturie a Legământului, a celui vechi şi a celui nou, încheiat cu poporul ales şi cu omenirea întreagă. Darul Duhului Sfânt, de asemenea, care i-a inspirat pe autorii sfinți, le-a condus pana pentru a descrie măreția lucrărilor lui Dumnezeu. Darul lui Hristos, subiectul central spre care se îndreaptă aşteptările şi profețiile, şi de la care decurg toate făgăduințele pe care le-a împlinit prin iconomia Sa: întruparea, propovăduirea, moartea, învierea şi trimiterea Mângâietorului"[13].

Iată de ce, în Biserică, Scriptura este Sfânta Scriptură. Iată de ce Sfânta Evanghelie este aşezată în sfântul altar, pe sfânta masă, alături de Sfânta Cuminecătură, fiind hrană duhovnicească (Deuteronomul 8, 3). Iată de ce acuzele unora, cum că Biserica Ortodoxă nu prețuieşte Sfânta Scriptură, sunt neîntemeiate. Iată de ce teologia ortodoxă are ca principiu o maximă patristică: „Începutul oricărei învățături este cuvântul lui Dumnezeu" (Sf. Vasile cel Mare).

---

[11] Diac. Asist. Ion Bria, *art. cit.*, p. 405, nota 28.

[12] Alexander Schmemann, *Postul cel Mare*, trad. de Andreea Stroe şi Laurențiu Constantin, Ed. Univers enciclopedic, Bucureşti, 1995, p. 43.

[13] Michel Evdokimov, *art. cit.*, p. 341.

Dreptul de a iubi

Prof. *Gabriel – Karol Iakab*
Școala cu clasele I-VIII *„Nicolae Popoviciu”* Beiuș

„Iubește și fă ce vrei!”
(Fericitul Augustin)

În ziua de azi toată lumea vorbește despre câte drepturi are fiecare: despre dreptul de a trăi, despre dreptul de a vorbi, de a vota, de a munci, de a face una, de a face alta, însă mulți dintre noi trec sub tăcere cel mai important drept: **DREPTUL DE A IUBI**.

Fără dreptul de a iubi, celelalte drepturi lumești prea puțin contează. Dar ce este iubirea sau dragostea?

Pentru unii iubirea este o reacție chimică, pentru alții un sentiment, dar pentru marea majoritate iubirea este valuta de schimb în folosul unor câștiguri materiale proprii, însă pentru prea puțini dintre noi iubirea înseamnă Hristos.

Hristos este iubirea creștină, iubirea care nu condiționează în favoarea bunurilor materiale; nu contează câte ai sau câte nu ai, contează acea căldură din lăuntrul nostru care ne aproprie de Dumnezeu și de oameni. Este căldura sufletească care îngrijește grădina credinței din care vor ieși răsadurile smereniei și milei creștinești ale căror roade vor fi faptele bune cu care îi vom hrăni pe semenii noștri. Având în noi iubirea lui Hristos chiar și vrăjmașul devine prieten.

Probabil, ca oameni, este cu neputință ca toți cei din jurul nostru să ne iubească, însă ca și creștini e cu putință să-i iubim pe toți. Dar cum vom putea să-i iubim pe toți se vor întreba unii? Sau cum vom putea să-i iubim pe cei care ne doresc răul? Răspunsul este: doar în Hristos, adică îmbrăcând acea iubire pe care a purtat-o și Mântuitorul când a luat trup de om pentru ca pe om să-l împace cu Tatăl și Creatorul său. Trebuie să recunosc că această iubire implică și suferință, nu neapărat o suferință fizică, ci mai mult una sufletească pe care o numesc lepădarea de sine. Emil Cioran scoate în evidență această suferință prin cuvintele: *„a iubi înseamnă a suferi și cum mulți fug de suferință, puțini știu să iubească!”* Din păcate, cred că unii dintre noi nu vor să iubească, nu că nu pot sau că nu știu. Țin minte că eram în clasa a VII-a și aveam un coleg de clasă cu care mă înțelegeam foarte bine, așa că am ajuns să fim prieteni. El era o fire mai morocănoasă și dacă ceva

nu-i convenea nu făcea *„nici în ruptul capului”*. În rest era o persoană bună și este și astăzi. Nu mai țin exact minte pentru ce ne-am certat, însă știu că nu am vorbit vreo două ore. Eu, cum nu pot să stau mult timp supărat sau certat cu cineva, am făcut primul pas și mi-am cerut scuze. Le-a acceptat. Fiind primul care a întins mâna mi-am biruit sinele și am păstrat prietenia.

Cineva spunea că *„iubirea este singurul lucru care poate fi împărțit la infinit fără să se micșoreze”* și avea dreptate. Iubirea adevărată nu scade niciodată pentru că nu o condiționează nimic material. Nici trecerea timpului n-o poate ofili, nici moartea n-o poate întrerupe, așa cum se întâmplă cu celelalte lucruri care se învechesc și dispar. Dreptul de a iubi este etern; poporul român l-a păstrat, datorită credinței nimeni nu l-a putut lua de la el chiar dacă celelalte drepturi i-au fost luate, ori întrerupte de mai multe ori de-a lungul istoriei.

Exercitându-ne dreptul de a iubi arătăm legătura noastră cu Hristos, căci zice Mântuitorul: *„Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții.”*(Ioan XIII, 35). Dragostea ne unește și ne face o familie, ea întărește legăturile dintre noi și Dumnezeu. Cel care iubește împlinește porunca cea nouă: *„Poruncă nouă dau vouă: Să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul.”* (Ioan XIII, 34), iar cine încalcă porunca Domnului, se face potrivnic Acestuia.

Fericitul Augustin îndeamnă: *„Iubește și fă ce vrei!”* Prin acest îndemn arată puterea dragostei care biruiește răul. Căci atunci când omul iubește cu iubirea lui Hristos, acesta este plin de bunătate. Sfântul Ioan Hrisostom mărturisește că dragostea *„este capul, rădăcina, izvorul și mama tuturor bunurilor…, virtute plină de plăcere și care provoacă multă bucurie celor care o practică cu sinceritate”*[1]. Așadar, e bine de știut că dragostea dă naștere virtuților, fiind în același timp și rod al virtuții.

Trebuie să înțelegem că acolo unde există dragoste sinceră, care nu se bazează pe interese materiale, acolo este și Hristos, iar unde este Hristos acolo este pace, înțelegere și bunăstare. Așa cum lumina alungă întunericul şi adevărata iubire alungă răutatea sub toate formele ei și face loc faptelor bune care sunt sufletul credinței noastre.

Prin iubire Îl cunoaștem pe Dumnezeu, Cel care *„ne-a iubit cel dintâi”* (I Ioan IV, 19) şi Dumnezeu lucrează în noi și prin noi. Cel care face din sufletul său cămară a iubirii lui Hristos devine un om schimbat lăutric care va radia și în afară. De ce? Pentru că iubirea creștină te schimbă. Michelangelo Buonarotti numeşte iubirea *„ ... aripa dăruită de Dumnezeu sufletului”* , care are menirea de a te urca până la El, căci *„dragostea este de la Dumnezeu”* (I Ioan III, 7); ea a fost sădită în ființa noastră prin Taina Sfântului Botez, când am devenit urmași ai lui Hristos. Avem o

[1] Gheorghe Badea, *Flori alese din învățătura Sfântului Ioan G ură de Aur*, Ed. Sf. Mina, Iași, 2008, p. 24

datorie sfântă, aceea de a lucra faptele iubirii asemenea Mântuitorului pentru a desăvârşi chipul lui Dumnezeu dăruit nouă.

Să dea Dumnezeu ca Naşterea Fiului Său din Sfânta Fecioară Maria să umple mințile și sufletele noastre de dragoste ca să putem zice precum Sfântul Simeon Noul Teolog: *„eu am devenit ceea ce nu am fost”*, adică *„urmăritori ai lui Dumnezeu, ca nişte fii iubiți”* (Efeseni, V, 1), în cuvânt şi faptă.

Exercitați-vă dreptul de a Iubi! Doamne ajută!

Puterea gândurilor

Prof. *Vasile Juncu*
Liceul Teoretic „*Aurel Lazăr*” Oradea

Sunt mulți creștini care, precum un avion, au motor bun, aripi bune (se roagă, postesc, dau milostenie...), dar direcția e greșită și nu ajung la destinație. Dacă vor corecta direcția, adică vor face din mintea lor o fabrică de gânduri bune, atunci vor merge ușor pe calea mântuirii.

Cu alte cuvinte, rău gândești, rău vorbești și rău vei face, pentru că din minte, gândurile omenești și diavolești se pogoară în inimă și-l transformă pe om. Gândul, vorba și fapta cea rea se întorc amplificate împotriva autorului lor. Iar dacă gândești bine, de bine vei vorbi și bine vei face. Dacă vrei să faci ordine în viața ta, trebuie să-ți faci mai întâi ordine în mintea ta.

Pentru ca un creștin să vadă și să prieapă lucrarea divină, el trebuie să aibă ochiul sufletelui (mintea) curat. Pentru că Hristos ne spune: *„Luminătorul trupului este ochiul; deci, dacă ochiul tău e curat, tot trupul tău va fi luminat; dar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat...”* (Matei 6, 22-23). Iată de ce același lucru pentru un creștin este binecuvântare, iar pentru altul, nenorocire. Pentru că fiecare îl explică potrivit gândului său, bun sau rău.

Motivul principal pentru care mulți români nu au verticalitate și nu sporesc nici spiritual, nici material este că nu gândesc creștinește și au mintea întunecată de gânduri rele. Dumnezeu vrea ca noi să avem „inimă curată” (Ps.50,10), El vrea schimbarea minții noastre, dintr-o minte mândră, întunecată și plină de gânduri rele, într-o minte smerită, luminată de darul Duhului Sfânt și plină de gânduri bune. Din calitatea gândurilor pe care le avem putem vedea starea noastră duhovnicească, deoarece noi judecăm lucrurile după curăția noastră sufletească. Iar de nu avem curăție lăuntrică, vom trage concluzii greșite și-l vom nedreptăți pe semenul nostru, pentru că din minte, gândurile rele coboară în inimă și-l fac pe om fiară.

Rugăciunea nu ne folosește dacă avem în minte gânduri rele față de semenul nostru. Precum puțin oțet strică vinul, tot așa și un gând rău va strica starea noastră sufletească. Deci să facem toți o fabrică de gânduri bune în mintea noastră, cu credință în Dumnezeu și smerenie. Altfel, prin gândurile rele, vom permite celui rău să intre în noi și să lucreze prin noi, iar viața noastră va fi un iad pământesc plin de necazuri și păcate.

Mântuitorul ne învață: *„Omul bun din visteria cea bună a inimii sale scoate ce este bun; iar omul rău, din visteria cea rea a inimii lui scoate ce este rău. Că din prisosul inimii îi grăiește gura”*

(Luca 6,45). Putem compara viața aceasta pământească cu un câmp cu flori felurite şi foarte frumoase, pe care oamenii şi diavolii au semănat necurățiile lor. Dacă avem inima bună şi curată, vom fi ca albina şi ne vom hrăni cu nectarul duhovnicesc. Iar dacă vom fi pătimaşi şi răi la inimă, ne vom hrăni ca musca, cu mizeriile și necurățiile din lada de gunoi.

Științele medicale contemporane au ajuns la concluzia că multe din suferințele şi bolile omului pornesc din psihicul lui labil, din sufletul său răvăşit, tulburat, stresat, furios, complexat, pesimist, răutăcios, plin de griji și împrăştiat, din gândurile sale, nu întotdeauna bune şi curate.

Gândurile sunt temelia cuvintelor şi faptelor noastre şi după modul în care gândim, trăim şi acționăm cel mai adesea. Să ne deprindem să gândim bine, cu inimă bună, pentru a trăi o viață curată şi mântuitoare, căci: *„Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”*, (Matei 5,8).

Bibliografie:

Paisie Aghioritul, *Gândurile bune în viața creştinului ortodox. Viața ca o prăznuire duhovnicească*, Editura Panaghia, Vatra Dornei, 2005

„De Crăciun, adoptă un suflet!”

Pr. Prof. *Dorel Mircea Leucea*
Liceul Teologic Ortodox „*Episcop Roman Ciorogariu*” Oradea

Sărbătoarea Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos în ieslea umilă din Betleem ne arată iubirea milostivă şi nemărginită a lui Dumnezeu pentru oameni. Hristos este Dumnezeu-Omul prezent în mijlocul oamenilor, pentru ca oamenii să poată fi părtaşi la viaţa şi iubirea veşnică a Preasfintei Treimi. Praznicul Înomenirii Fiului lui Dumnezeu este o frescă a iubirii dumnezeieşti care distruge tirania păcatului şi a morţii şi dă un sens dumnezeiesc existenţei noastre.

Rostul Întrupării Fiului lui Dumnezeu Cel nevăzut şi necuprins este mărturisit în Crezul ortodox: „*pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire*”. Înţelesul acesta îl arată mai ales Sfânta Evanghelie după Ioan zicând: „*Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci ca să se mântuiască, prin El, lumea*” (Ioan 3, 16-17).

Iubirea lui Dumnezeu-Tatăl pentru întreaga creaţie şi în mod special pentru om, cununa creaturilor, nu se arată doar prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu faţă de lume, ci mai ales prin dăruirea Fiului, prin Întruparea Lui în lume. Fiul lui Dumnezeu Se dăruieşte pe Sine Tatălui, prin ascultare smerită şi împlinire a voii Lui de a mântui lumea şi Se dăruieşte pe Sine oamenilor ca lumină sau sens al vieţii prin Evanghelia Sa, ca vindecare de păcat sau de boală prin minunile Sale, ca eliberare de moarte şi de stricăciune prin Învierea Sa[1].

Iubirii milostive şi dăruitoare a lui Dumnezeu noi oamenii îi răspundem cu rugăciuni pentru sănătatea şi mântuirea semenilor noştri, prin cuvinte de preţuire şi mulţumire faţă de binefăcătorii care ne-au oferit sprijinul lor la nevoie, dar mai ales prin ajutor spiritual şi material dăruit copiilor, celor bolnavi, singuri, orfanilor, bătrânilor celor întristaţi şi înstrăinaţi. Căci, după cum spunea Sfântul Vasile cel Mare, „*Învăţătura faptelor este mult mai vrednică decât cea a cuvintelor. Dumnezeu nu se uită la fapte, ci la dragostea cu care au fost făcute. Nu e nimic mult, când oamenii*

[1] † Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, *Daruri de Crăciun – înţelesuri ale sărbătorii Naşterii Domnului*, Ed. Trinitas, Iaşi, 2005, p. 135.

iubesc puțin, așa cum nu este puțin, când oamenii iubesc mult. Nimic nu este atât de propriu firii noastre ca a fi în comuniune cu alții, a avea nevoie unii de alții şi a ne iubi unii pe alții".

Pentru a da curs acestor îndemnuri, în Episcopia Ortodoxă Română a Oradiei, cu binecuvântarea Preasfințitului Părinte Sofronie, s-a desfăşurat în perioada 28 noiembrie – 24 decembrie 2010 proiectul ***„De Crăciun, adoptă un suflet"***, care s-a dorit a fi un program de propovăduire a milei creştine şi a spiritului filantropic. Acest proiect a fost menit să vină în sprijinul comunității, implicând credincioşi, societăți comerciale, organizații, colaboratori şi parteneri din cuprinsul Eparhiei Oradiei, într-un demers de împreună slujire a parohiilor ortodoxe şi promovare a valorilor creştin ortodoxe, într-o lume din ce în ce mai secularizată.

Printre cei care s-au remarcat în această campanie se numără PC Pr. Ioan Marian de la Parohia Oradea Bunavestire, PC Pr. Ioan Mitraşcă de la Parohia Oradea Ioşia I, PC Pr. Mircea Câmpeanu de la Parohia Oradea Nufărul, PC Pr. Ştefan Blaga de la Parohia Oradea Sfânta Vineri, PC Pr. Dragomir Balotă de la Parohia Oradea Tei, PC Pr. Roman Pintea de la Parohia Oradea Velența I, PC Pr. Vasile Bicăzan de la Parohia Oradea Ioşia Nord, PC Pr. Dorel Octavian Rusu de la Parohia Oradea Izvorul Tămăduirii, PC Pr. Ioan Bala de la Parohia Oradea Sfinții Trei Ierarhi şi PCuv Protos. Antim Oprea, eclesiarhul Paraclisului episcopal Sfântul Dimitrie, Izvorâtorul de Mir. Alături de parohiile implicate s-au alăturat acestei campanii şi Liceul Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu" Oradea, Grădinița cu Program Prelungit nr. 28 Oradea şi Fundația de Scleroză Multiplă Bihor, care au realizat acțiuni circumscrise temei de proiect. Partenerii acestui proiect au fost: S.C. SELGROS CASH&CARRY SRL, Federația Patronilor Bihor, S.C. MAXIM SA, S.C. FINACONT SRL[2].

După organizarea la nivelul fiecărei parohii participante a grupului de inițiativă al proiectului, format din credincioşi interesați de această acțiune, a fost delegat un reprezentant care a menținut legătura cu echipa de coordonare de la nivelul Centrului Eparhial, pe tot parcursul implementării proiectului. Selectarea beneficiarilor şi întocmirea listei de cumpărături, s-au realizat de către grupul de inițiativă de la nivelul parohiei. Cumpărăturile au fost efectuate fie în regim propriu fie într-unul din centrele comerciale partenere acestei acțiuni, prin intermediul grupului de inițiativă de la nivelul parohiei, sub coordonarea preoților parohi. S.C. SELGROS CASH&CARRY SRL a completat cadourile cu o donație în bunuri pentru fiecare parohie participantă.

Grupul țintă al proiectului a fost reprezentat de peste 500 de copii, persoane cu dizabilități grave, persoane cu afecțiuni cronice severe, vârstnici cu nevoi speciale şi membri ai familiilor aflate în dificultate, cazuri sociale grave aflate în situații de risc şi de marginalizare socială, beneficiarii provenind fie din familii, fie din centre sociale (Centrul Rezidențial de tip Familial „Sfânta

[2] http://www.filantropiaoradea.ro/news/de-craciun-adopta-un-suflet/de-craciun-adopta-un-suflet, accesat la 27 decembrie 2010.

Ecaterina” din Chiraleu, Centrul de locuințe protejate Filantropia de la Beznea, Centrul de zi pentru persoanele afectate de Scleroza Multiplă „Acoperământul Maicii Domnului” Oradea, Centrul Rezidențial pentru vârstnici al Fundației Consistoria) care au primit ajutorul partenerilor implicați şi a colaboratorilor, ajutor care a constat, pe lângă micile cadouri dăruite copiilor cu ocazia prăznuirii Sfântului Ierarh Nicolae, în oferirea de alimente, îmbrăcăminte, jucării şi bunuri de folosință personală, dar şi sponsorizări în bani pentru centrele beneficiare ale proiectului, toate în valoare de peste 15000 lei.

Un element nou al acestui proiect l-a constituit colaborarea dintre parohii pentru acordarea de sprijin unui număr cât mai mare de beneficiari. Astfel, parohiile care au putut oferi sprijin unui număr mai mare de beneficiari, prin medierea echipei de la Centrul Eparhial, au oferit sprijin familiilor identificate de alte parohii, care nu au avut resurse suficiente pentru a acoperi nevoile listei de beneficiari. O astfel de colaborare a existat îndeosebi între Parohia Oradea Nufărul, Parohia Oradea Ioşia Nord, Parohia Oradea Sfinții Trei Ierarhi şi Paraclisul Episcopal Sfântul Dimitrie Izvorâtorul de Mir.

Între activitățile desfăşurate de instituțiile partenere în acest proiect se remarcă cea a preşcolarilor de la Grădinița cu Program Prelungit nr. 28 Oradea, menită să sensibilizeze părinții şi membrii comunității locale cu privire la nevoile şi suferințele unor semeni ai noştri, copii care nu se pot bucura de căldura părintească nici măcar acum, la ceas de sărbătoare, cum sunt şi cei de la Centrul rezidențial de tip Familial Sfânta Ecaterina din satul Chiraleu. Sub atenta îndrumare a educatoarelor, copiii au confecționat felicitări şi decorațiuni de Crăciun, podoabe de brad, care au fost expuse spre vânzare în holul grădiniței, unde a fost creat un ambient specific sărbătorilor de iarnă, cu colinde şi animatori care îi invitau pe părinți la expoziție şi le prezentau exponatele. Copiii au reuşit să adune suma de 820 lei, bani care au fost donați Asociației Filantropia Oradea, în vederea achiziționării de cadouri, alimente şi bunuri pentru copiii de la Centrul Rezidențial de Tip Familial Sfânta Ecaterina din Chiraleu. Împreună cu această donație, copiii au adresat urările lor de sărbători şi totodată au lansat promisiunea organizării unei vizite la centrul rezidențial, însoțiți de educatoare şi părinți[3].

Elevii din clasele primare de la Liceul Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu” Oradea, coordonați de doamnele învățătoare au adunat aproximativ 100 kg de legume şi fructe care au fost dăruite tot Centrului Rezidențial de Tip Familial Sfânta Ecaterina din Chiraleu. Urmând exemplul elevilor mai mici, elevii din ciclul gimnazial şi cei de la liceu, filiera vocațională, profilul teologic, specializarea Teologie ortodoxă au dăruit copiilor instituționalizați la Centrul de Plasament Nr. 2 din Oradea peste 400 de kg de produse alimentare (legume, fructe, alimente de bază), la care

[3] http://www.filantropiaoradea.ro/news/de-craciun-adopta-un-suflet/copii-pentru-copii, accesat la data de 27 decembrie 2010.

s-au adăugat pachete cu dulciuri pentru copiii de aici, obiecte de îmbrăcăminte şi jucării. Corul „Diacon Nicolae Firu” al Liceului Teologic Ortodox „Episcop Roman Ciorogariu” a oferit copiilor din centrul de plasament câteva clipe de bucurie, prin intonarea unor colinde care au bucurat sufletele celor privați de căldura şi armonia parentală.

Activitățile desfăşurate în cadrul campaniei *„De Crăciun, adoptă un suflet!”* au avut rolul de a sensibiliza opinia publică şi comunitatea locală cu privire la nevoile celor defavorizați şi totodată acestea se înscriu în continuarea eforturile depuse la nivelul eparhiei noastre până în momentul de față în scopul desfăşurării unei abordări sociale în concordanță cu nevoile şi aşteptările comunității creştine.

Naşterea Domnului şi adevărul Evangheliilor

Prof. *Diana Nichita*
Şcoala cu clasele I-VIII *"Dimitrie Cantemir"* Oradea

Ne apropiem cu paşi repezi de cea mai dragă şi cea mai aşteptată sărbătoare a creştinilor: Naşterea Pruncului Iisus. În decursul vremii însă naşterea Sa a fost poate cea mai contestată dintre toate momentele consemnate despre El în Sfânta Scriptură. S-a încercat totul pentru a se dovedi că El nici nu a existat ca persoană istorică, că totul este un mit sau o legendă. Fiindcă suntem aproape de această perioadă ne propunem să discutăm tocmai despre acest moment crucial al omenirii şi să demonstrăm cu argumente solide că, într-adevăr, informaţiile referitoare la aceste evenimente, cuprinse în Evangheliile după Matei şi Luca, sunt adevărate.

Aşadar, Sir William M. Ramsay, un important reprezentant al Bisericii Presbiteriene din USA, care a predat Biblia la Colegiul Bethle din oraşul Mc.Kenzie, statul Tennessee, declara că a fost un necredincios, dar după ce a fost adus în contact cu cartea Faptele Apostolilor atitudinea lui s-a schimbat. Mai mult decât atât, efectuarea unei investigaţii arheologice, studierea geografiei şi topografiei locurilor sfinte i-au demonstrat că evanghelistul Luca este vrednic de crezare în tot ceea ce a scris despre dumnezeiasca naştere. Evanghelia lui Luca este confirmată de documente egiptene.

Evanghelistul Luca scrie în Evanghelia sa că, la vremea naşterii Domnului, împăratul Cezar August a dat poruncă pentru efectuarea unui recensământ, fiecare om fiind obligat să se înscrie în cetatea lui. Şi tot Luca spune că această înscriere s-a făcut, „întâia dată", pe când Quirinius era dregător în Siria. Cei sceptici au replicat că această informaţie este o făcătură, de vreme ce romanii nu „inventariau" oamenii, ci numai animalele, şi pentru asta nu trebuia să se deplaseze în alte localităţi.Însă, un formular de recensământ din anul 48 d.Hr., descoperit în nisipurile Egiptului, confirmă spusele lui Luca. Documentul respectiv conţine declaraţia unei anume Thermoutharion, dată sub prestare de jurământ, în care se vorbeşte despre recensământul persoanelor: „Eu, susnumita Thermoutharion, cu protectorul meu numitul Apollonius, jurăm pe Tiberius Claudius, Cezarul împărat, că i-am declarat în mod sigur, onest, vrednic de încredere, pe cei ce locuiesc cu mine, nici pe un străin, nici pe un alexandrian, nici pe un liberat, nici roman, nici egiptean, decât pe cei spuşi mai sus...", se arată în respectivul document. Acelaşi lucru reiese şi dintr-un alt document din 104 d.Hr., prin care prefectul Egiptului, Gaius Vibiu, cerea, „din pricina apropierii recensământului,... ca toţi cei care pentru anumite motive locuiesc în altă parte decât districtul lor, să se pregătească de

îndată să se reîntoarcă la guvernământul lor, spre a putea completa formularele de înregistrare a familiei ..."Aceste documente arată clar ca stăpânirea romană efectua asemenea recensăminte în tot imperiul, adică şi în Egipt şi în Palestina. Astăzi se cunosc mai multe documente care vorbesc despre recensămintele, desfăşurate la 14 ani o dată, din anii 34, 48, 62, 90, 104, 118, 132, 230 d.Hr. şi, indirect, chiar despre cel din anul 20 d.Hr. Din această cauză, a tăgădui recensământul pomenit de Luca înseamnă a nega o realitate demonstrată indubitabil. Eroarea lui Exiguus îl reabilitează pe Matei.

O altă întrebare ridicată de sceptici se referă la aparenta neconcordanţă din Evanghelia lui Matei; aceasta spune: „După ce S-a născut Iisus în Bethleemul din Iudeea, în zilele împăratului Irod...". Ori se ştie, cu certitudine, că Irod a murit în anul 4 î.d. Hr. ! Eroarea îi aparţine însă călugărului scit Dionysius Exiguus care, în secolul al şaselea, a calculat greşit că începutul erei creştine ar coincide cu anul 754 de la fondarea Romei, în loc de 749, când S-a născut Iisus, cu o eroare de mai bine de patru ani. Iosif Flaviu spune clar că Irod a murit la Ierihon pe 13 martie, cu ceva înainte de Paştele evreiesc al anului 750. Deci, Irod trăia în momentul naşterii lui Iisus, iar Matei a consemnat corect evenimentele. Revenind la Luca, trebuie să mai spunem că menţionarea lui Quirinius în Evanghelia sa nu era confirmată de documentele istorice romane, care arătau că recensamântul pomenit pe vremea acestuia avusese loc în anul 7 d.Hr. În 1828 însă, s-a găsit la Roma o inscripţie care indica faptul că Quirinius a fost guvernator de două ori, fapt confirmat şi de descoperirea lui Sir William Ramsey, care a găsit la Antiohia Pisidiei, în Asia Mică, un monument care arăta că Quirinius a fost de doua ori guvernator.

Precizarea lui Luca „întâia dată" este facută tocmai spre a deosebi primul recensământ de cel de-al doilea, făcut de Quirinius la anul 7 d.Hr., cu ocazia celei de a doua guvernări a sa în Siria. În acest mod, lucrurile s-au limpezit, iar naşterea Celui mai presus de fire, consemnată în cele două Evanghelii primeşte şi susţinere documentară, reducându-i la tăcere pe sceptici.

(Sursa: http://www.infomileanca.ro/)

Altarul, izvor al tuturor Tainelor

Prof. *Traian Nojea*
Şcoala cu clasele I-VIII Drăgeşti

Altarul *(grec. Βημα, lat. ara, în latina creştină altare)* este un loc destinat închinării zeităților sau lui Dumnezeu în diferite religii. Pe altar se aduceau sacrificii zeilor, împodobirea cu diferite sculpturi a altarului arată adorarea Divinității de către credincioşi.

Numele de *altar* vine dintr-un derivat al cuvântului latin *altus* (înalt). Prin altar se înțelege orice loc sau construcție situată deasupra nivelului înconjurător şi destinată să găzduiască aducerea de jertfe sau de tămâie, închinate unei anumite zeități.[1]

Forma şi dimensiunile altarelor au variat mult de la popor la popor şi de la religie la religie. În închinăciunea evreilor, altarele au fost simple şi fără trepte:

"Să-Mi ridici un altar de pământ, pe care să-ți aduci arderile-de-tot şi jertfele de mulțumire, oile şi boii. În orice loc în care Îmi voi aduce aminte de Numele Meu, voi veni la tine, şi te voi binecuvânta."

"Dacă-Mi vei ridica un altar de piatră, să nu-l zideşti din pietre cioplite; căci cum îți vei pune dalta în piatră, o vei pângări. Să nu te sui la altarul Meu pe trepte, ca să nu ți se descopere goliciunea înaintea lui" (Ieş. 20, 24-26).

După alungarea din Eden, prima referință despre căutarea omului de a relua contactul cu Dumnezeu este menționată în Fac. 4, 26: "Atunci au început oamenii să cheme Numele Domnului".

Altarele au fost parte indispensabila din închinăciunea către Dumnezeu.

Noe a zidit un altar imediat după ce a părăsit corabia în care supraviețuise potopului (Fac. 8, 20). Avraam a zidit altare la Sihem (Fac.12, 7), la Betel (Fac. 12, 8) şi pe muntele Moria (Fac. 22, 9). Isaac a zidit un altar la Beer-Şeba (Fac. 26, 25). Iacov a înlățat şi el un altar la Betel (Fac. 35, 7). Moise a zidit un altar la Refidim (Ieş. 17, 15) şi altul la Horeb (Ieş. 24, 4). Facerea Cortului sau construirea Templului nu a însemnat renunțarea la închinarea personală prin zidirea de altare. Iosua a înalțat un altar pe muntele Ebal (Iosua 8, 30), Ghedeon la Ofra (Jud. 6,

[1] Pr. Conf. Alexandru Stan, Prof. Dr. Remus Rus, *Istoria religiilor*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 1991, p. 21.

24), Samuel la Rama (1 Sam. 7, 17), Saul la Micmaş (1 Sam. 14, 35), Ornan (1 Cron. 21, 26), iar profetul Ilie a dres altarul de pe muntele Carmel (1 Regi 18, 31-35).

Noul Testament aminteşte de 21 de ori despre altar.[2]

În învățătura creştină, închinăciunea nu se mai face în forme ceremoniale, ci "în Duh şi în adevăr" (Ioan 4, 19-24).

Jertfele

Abel şi Cain sunt primii oameni despre care găsim scris că au adus Domnului jertfe (Fac. 4, 1-4). Inaintea lor, Dumnezeu a ucis primele animale, din pieile cărora a făcut haine pentru Adam şi Eva (Fac. 3, 21).

Patriarhii Vechiului Testament – Avraam, Isaac şi Iacov – au clădit şi ei altare pretutindeni pe unde au ajuns şi au adus Domnului jertfe (Fac. 12, 7, 8; 26, 25; 28, 18). Noe a adus şi el jertfe de mulțumire după potop (Fac. 8, 20). Majoritatea acestor jertfe au implicat vărsare de sânge, o metodă tipologică folosită de Dumnezeu pentru a-i pregăti pe oameni ca să înțeleagă marea jertfă a Domnului Iisus.

Biblia menționează câteva tipuri de jertfe. Ele subliniază insuficiența umană şi abundența de har iertator pe care o găsim la Dumnezeu.

"Arderea de tot" constă în arderea completă a unui animal de parte bărbătească (Lev. 1, 1-17). Inainte de incendiere, animalul era junghiat de preot, iar sângele era stropit pe altar (Num. 28, 1-8). Arderea completă simboliza dorința omului de a fi curățit complet de vinovăția sa. Acest tip de jertfă a fost antetipul morții ispăşitoare a lui Hristos (2 Cor. 5, 21).

. ***"Jertfa de mâncare"***, descrisă pe larg în Leviticul 2, 1-10, era identică în scop cu arderea de tot. Mâncarea era adusă la preot, care lua o parte din ea şi o ardea în foc, împreună cu tămâie. Acest tip de jertfă simboliza închinarea a ceea ce este mai bun în viețuirea omenească pentru Dumnezeu (Evrei 10, 5-10).

"Jertfa de mulțumire" (Lev. 3, 1-17), era un fel de masă ceremonială în care mâncarea era împărțită cu Dumnezeu, cu preoții şi chiar cu alți oameni veniți la închinare. Un animal jertfit de bună voie reprezenta o laudă adusă lui Dumnezeu şi o ocazie de a sărbători prietenia cu ceilalți. Iacov şi Laban au participat împreună la un asemenea ritual când au definitivat o înțelegere (Fac. 31, 43-55). Acest tip de jertfă este simbolul "Mesei Domnului", la care a fost instituit Noul

[2] Pr. Prof. Ioan Mircea, *Dicționar al Noului Testament*, Ed.IBMBOR, Bucureşti, 1995, p. 27.

Legământ şi veşteşte în acelaşi timp masa din veşnicie la care vom sta alături de Domnul Iisus, de Avraam, Isaac şi Iacov.

"Jertfa pentru ispăşire" (Lev. 4, 5), era practicată atunci cind restituirea sau repararea răului făcut nu mai era posibilă.

"Jertfa pentru vină" (Lev. 5, 14-19), era necesară pentru ofense minore şi neintenționate, ca o adăugire la restituirea făcută.

Şi Vechiul şi Noul Testament ne spun că jertfele au fost simboluri profetice temporare. Evreii erau învățați astfel ca pentru vinovăția lor trebuia plătit ceva. De cele mai multe ori, o altă viață trebuia curmată pe altar. Toate aceste realități prevesteau "Jertfa cea mare", oferirea Domnului Iisus ca substitut pentru noi în plătirea vinovăției (Evrei 10, 1-18). Autorul epistolei către Evrei, Sf. Ap. Pavel, Îl prezintă pe Domnul Iisus ca Mare Preot, venit să înlocuiască sistemul de nesfârşite jertfe, aducându-Se pe Sine însuşi drept jertfă, o singură dată, pentru păcat (Evrei 9, 11-28).

În lumina harului adus prin Hristos, Sf. Ap. Pavel nu mai practică aducerea de jertfe mozaice, dar mai foloseşte limbajul sacerdotal în sens spiritual, îndemnându-i pe cei credincioşi să-şi aducă "trupurile voastre ca o jerftă vie, placută lui Dumnezeu. Aceasta va fi din partea voastră o slujbă duhovnicească" (Rom. 12, 1).[3]

Preoția

După ce le-a dat la Sinai Legea, Dumnezeu a desăvârşit teocrația în Israel prin înființarea preoției. Ca funcție, preoții au fost reprezentanții lui Dumnezeu printre oameni: "Caci buzele preotului trebuie să păzească ştiința, şi din gura lui se aşteaptă învățătură, pentru că el este un sol al Dumnezeului oştirilor" (Mal. 2, 7).

Intregul Israel trebuia să fie, în providența divină, "o împărăție de preoți şi un neam sfânt" (Ieş. 19, 5, 6; Isaia 61, 6). Autoritatea preoției se întindea dincolo de sfera ceremonialelor religioase, exercitându-se şi în sfera juridică, socială şi chiar familială.

Dintre seminţiile lui Israel, Dumnezeu a ales ca seminție preotească pe aceea a lui Levi, din care făceau parte şi Moise şi Aaron. Urmaşii lui Aaron au moştenit slujba de Mare Preot. Spre deosebire de ceilalți preoți, Marele Preot nu se schimba decât prin moarte. Ca semn distinct, peste

[3] Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Pr. Prof. Emilian Cornițescu, *Arheologia biblică*, Ed. IBMBOR, Sibiu, 2005, pp.73 – 75.

îmbrăcămintea preoțească, Marele preot purta un efod şi un pieptar cu douăsprezece pietre prețioase, pe care erau înscrise numele celor douăsprezece seminții ale lui Israel (Ieş. 28, 15-30).[4]

Într-un buzunăraş al pieptarului, chiar deasupra inimii, se aflau "Urim şi Tumim" (Ieş 28. 30), instrumente prin care Dumnezeu Işi comunica voia Sa în cazuri speciale.

În afara vegherii asupra celorlalți preoți, cea mai mare lucrare a Marelui Preot se desfăşura în Ziua Ispăşirii. Atunci, el intra în Sfânta Sfintelor şi aşeza sânge pe capacul Chivotului, făcând astfel să fie iertate păcatele poporului din anul care tocmai se încheiase (Ieş 30, 10).

Dumnezeu le-a interzis leviților să aibă moştenire în Israel. Ei trebuiau întreținuți de popor, din zeciuielile care erau date Domnului. Mulțimea de leviți şi preoți locuiau în cetăți răspândite în teritoriile împărțite între celelalte seminții ale lui Israel.

Împăratul David a organizat slujirea preoților la templu, prin împărțirea lor în 24 de cete preoțești chemate la templu prin rotație (1 Regi 24). Impărații Ezechia şi Iosua i-au susținut pe Marii Preoți din timpul lor în lucrarea de reconstrucție a templului şi de reaşezare a vieții religioase (2 Regi 23, 8; 2 Cronici 29-31).

În Noul Testament, Marele Preot era privit ca şi "căpetenia poporului" (Fapte 23, 4-5) şi prezida în Sinedriu, cel mai înalt for de autoritate al evreilor (Mat. 26, 57-59).

Domnul Iisus Hristos este prezentat în Epistola către Evrei ca Mare Preot, dar este ridicat deasupra preoției aaronice, fiind numit: "Preot în veac, după rânduiala lui Melhisedec" (Evrei 5, 10). Aceasta este o preoție veşnică. Domnul n-a avut nevoie să aducă ispăşire pentru Sine însuşi, pentru că El n-a avut păcat (Evrei 7, 27-28). Jertfa Lui nu trebuie repetată în fiecare an, ci are o valoare veşnică (Evrei 9, 12, 26; 10, 10, 12).

În altar, în *sfânta sfintelor*, numai cei chemați şi pregătiți primesc Taina Hirotoniei, a consacrării în slujirea sacramentală a Bisericii lui Hristos.

În sfântul locaş, la fiecare Sfântă Liturghie se săvârşeşte Jertfa euharistică, ce prelungeşte spre noi Jertfa de pe Cruce a Mântuitorului Hristos, făcând-o accesibilă tuturor. De la intrarea în biserică şi până în fața uşilor împărăteşti, la Hristos Euharistic, este drumul pe care îl face mereu credinciosul, prin lucrările sfințitoare ale Bisericii, aducând cu sine ofranda sa de pâine şi vin, pentru Sfânta Jertfă. Pe masa Sfântului Altar, la fiecare Sfântă Liturghie, Hristos Insuşi se jertfeşte pentru noi, prezentând Tatălui ofranda noastră. Maica Domnului de pe semicalota altarului mijloceşte pentru noi şi pentru această jertfă, care ajunge în altarul cel mai presus de ceruri.[5]

[4] I*bidem*, p. 63.
[5] Pr. Prof. Ene Branişte, *Liturgica specială*. Ed. Lumea credinței, Bucureşti, 2006, p. 172.

Biserica şi Tainele

Biserica se menține şi înaintează în planul vieții dumnezeieşti şi în umanitatea răscumpărată, hrănindu-se din Jertfa şi Învierea lui Hristos, şi având în ea plenitudinea vieții şi lucrării Duhului Sfânt, prin Capul ei Hristos, din ziua Cincizecimii când a luat ființa ca comunitate concretă, sacramentală a oamenilor cu Dumnezeu. Dar Biserica se menține şi creşte în umanitatea răscumpărată nu numai pentru că are în ea pe Hristos ca ipostas divin întrupat, care S-a jertfit şi înviat pentru răscumpărarea întregului neam omenesc din robia păcatului şi a morții şi care are pe Duhul şi ca om, îndumnezeindu-şi propria umanitate şi prin aceasta pe noi toți, ci pentru că Hristos continuă să rămână în ea. Şi anume: El este Arhiereul care Se aduce pe Sine jertfa Tatălui în Euharistie pentru noi, pentru Biserică şi împreună cu Biserica, Trupul Său; învățătorul sau Profetul care îşi propovăduieşte învățătura despre Sine şi despre mântuirea noastră în Sine; şi împăratul care conduce spre Tatăl pe cei răscumpărați prin Sângele Său, fiind Capul Bisericii, Trupul Său sobornicesc extins peste veacuri şi spații, prin care viața de comuniune a lui Dumnezeu şi puterea Lui sălăşluiesc în Biserică şi in lume.[6]

Hristos este Capul Bisericii, nu numai întrucât e ipostasul divin, ipostas al umanității şi întrucât se menține în oameni cu Trupul Lui jertfit, înviat şi înălțat, ci şi pentru faptul că El continuă să exercite şi să susțină cele trei slujiri mântuitoare ale Sale în Biserică.

Dar Hristos nu se adresează Bisericii ca unui obiect, exercitând în ea cele trei slujiri, ci ca unei comunități de persoane chemate la comuniune liberă cu Sine. Căci Biserica este formată din persoane înzestrate cu libertate şi chemate la libertate şi iubire netrecătoare. Aceasta primeşte, pe de o parte, învățătura, jertfa şi conducerea lui Hristos, iar pe de alta răspunde la ele în mod liber şi pozitiv ca la o chemare, învățând ea însăşi, jertfindu-se şi conducând ea însăşi sau participând la slujirile Lui de învățător, Arhiereu şi împărat. Continuând cele trei slujiri în Biserică, Hristos întreține cu Biserica şi cu fiecare mădular al ei un dialog progresiv în care nici El, nici Biserica şi nici mădularele acesteia nu sunt într-o stare pasivă. Acesta este, de astfel, şi sensul preoției împărăteşti a credincioşilor chemați să vestească şi ei, alături de episcopi şi preoți, bunătățile lui Hristos şi să se ferească de poftele trupeşti (I Ptr. 2, 8-11. 1 In. 2, 20).

Ca învățător suprem, Hristos învată Biserica în continuare, luminând-o, în înțelegerea cuvintelor Lui şi a lucrării ei mântuitoare în lume, în contextul fiecărui timp. În activitatea ei de învățător spre mântuire, vorbind despre desăvârşirea îndumnezeirii omului care va ajunge la statura bărbatului desăvârşit Hristos (Efes. 4, 13), în împărația cerurilor, iese în evidență calitatea profetică a Bisericii.

---

[6] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică*, vol. III, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 2003, p. 82.

Hristos Arhiereul îşi înfăşişează necontenit, în Biserică, Trupul Său jertfit Tatălui şi odată cu aceasta ne aduce şi pe noi împreună cu El jertfă de bună mireasmă Tatălui, prin puterea Trupului Său jertfit continuu. În Euharistie, Hristos ne atrage şi pe noi. Aceasta o arată, de altfel, şi aşezarea miridelor pe Sfântul Disc în jurul Agnețului. El nu ne jertfeşte ca obiecte, ci ne atrage la o autojertfire ca subiecte, la o autodăruire activă, împărtăşindu-ne de starea Lui de jertfă, El însuşi autodăruindu-Se Tatălui. Dar prin Hristos Jertfa şi Jertfitor, devenim şi noi nu numai jertfe, ci şi jertfitori, sau preoți ai jertfei noastre în acest sens restrâns.[7]

Mântuitorul Hristos este Arhiereul continuu, pentru că El mijloceşte continuu intrarea noastră la Dumnezeu şi Tatăl prin starea Lui de predare față de El, chiar şi pe Scaunul slavei de-a dreapta Tatălui (Evr. 4, 14, 16; 8, 1, 2; 9, 24, 25), înfățiaşându-Se înaintea lui Dumnezeu pentru noi (Evr. 9, 24-25). Intrarea noastră la Tatăl este şi un act al nostru, adică o predare a noastră din puterea predării lui Hristos însuşi Tatălui, cum zice Sf. Ap. Pavel: „întru El avem apropiere în Duh către Tatăl" (Efes. 2, 18; Rom. 5, 2).

Prin încorporarea noastră deplină în Hristos prin Botez, Mirungere şi Euharistie, noi toți devenim preoți şi jertfe în Biserică, învățători şi călăuzitori spre mântuire ai noştri şi ai altor credincioşi apropiați sau ai altor oameni, fără o răspundere formală pentru comunitatea bisericească. Există deci o preoție generală, universală sau împărătească căreia aparțin toți cei încorporați în Hristos prin Botez, Mirungere şi Euharistie ca mădulare ale Bisericii.[8] Aceasta îşi ia puterea din aducerea continuă a Jertfei lui Hristos pe masa Sf. Altar şi din împărtăşirea de ea.

Există însă o deosebire netă între preoția generală aducătoare de daruri lui Dumnezeu, din puterea aducerii continue a jertfei lui Hristos şi preoția prin care ni se comunică, în mod obiectiv şi verificat, Hristos ca jertfa sub chipuri văzute ca să putem lua din aceasta puterea de a aduce darurile noastre, adică între preoția generală, obştească ca aducătoare de daruri lui Dumnezeu care aparține tuturor creştinilor, ca făpturi noi în Hristos şi popor agonisit lui Dumnezeu (I Ptr. 2, 5, 9-11) şi preoția sacramentală cu cele trei trepte ale ei: episcop, preot şi diacon.

Episcopul, preotul şi diaconul sunt deci organele de instituire divină de la Hristos însuşi ale Bisericii ca comunitate văzută sacramentală a oamenilor cu Dumnezeu prin Hristos, în Duhul Sfânt, încă din perioada apostolică a acesteia (In. 20, 21-23; Fapte 20, 28; Fii. 1, 1; I Tim. 4, 14; I Tim 5, 22; II Tim. 1, 6; Tit 1, 7; Fapte 14, 23; I Tim. 5, 17-22; Tit. 1, 5; I Ptr. 5, 1-2, 5; Iac. 5, 14; Fapte 6, 3, 5-6; Fii. 1, 1; I Tim. 3, 8-12). Prin episcop şi preot sunt primite Tainele Bisericii de către credincioşi sau aceştia din urmă se alipesc simplu de Biserică şi cresc ca mădulare ale

[7] Andre Scrima, *Biserica liturgică*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2005, p. 67.

[8] Pr. Ioan Bizău, *Altarul euharistic în mistica sacramentală şi liturgică a Sfântului Nicolae Cabasila*, în vol. *Studia Universitatis Babeş Bolyai, Theologica Orthodoxa*, L, I, 2005, p. 115.

Bisericii prin propovăduirea Evangheliei lui Hristos şi Tainele săvârşite de preoții Bisericii în Sf. Altar, prototipul Crucii de pe Golgota (Mt. 28, 19-20; Mc. 16, 15-16; II Tim. 2, 15).

Hristos însuşi este cel care îmbracă cu puterea Duhului Sfânt pe episcop, preot şi diacon, în Taina Hirotoniei pentru a propovădui cu autoritate Cuvântul lui Dumnezeu (Mt. 28, 19; Mc. 16, 15; II Tim. 2, 15), pentru a sfinți, săvârşind Sfintele Taine (Mt. 28, 19; Mc. 16, 16) şi a conduce pe calea mântuirii pe cei încredințați spre păstorire (Mt. 28, 20; Fapte 20, 28; I Tim. 4, 16). Harul Preoției îşi are izvorul direct în însăşi Preoția sau Arhieria nevăzută a lui Hristos, exercitând, în numele şi cu puterea lui Hristos, adică cu puterea Duhului dată lor de Hristos, întreita chemare sau slujire a Lui în Biserică.

Botezul este taina inițierii creştine, poarta de intrare în creştinism sau taina fundamentală şi indispensabilă pentru mântuire, prin care omul se renaşte pentru viața spirituală, adică devine membru al Bisericii lui Hristos, dobândind iertarea de păcatul strămoşesc (la prunci), precum şi toate celelalte păcate personale, făcute până la botez (la adulți).[9]

Ungerea cu Sfântul Mir sau Mirungerea, este taina prin care se împărtăşesc noilor botezați puterea şi darurile Sfântului Duh, necesare pentru creşterea, sporirea şi întărirea credincioşilor în viața cea nouă, întru Hristos.

Precum am arătat mai sus, participarea credincioşilor la viața harică transmisă prin Sfintele Taine începe cu botezul şi culminează cu Sfânta Taină a Împărtăşirii, prin care se realizează unirea noastră deplină cu Hristos cel întrupat. În spiritulitatea creştină ortodoxă, împărtăşirea reprezintă deci culmea cea mai înaltă sau termenul final al urcuşului nostru duhovnicesc, încununarea Golgotei strădaniilor noastre ascetice de a ne apropia de Hristos, modelul suprem şi dumnezeiesc şi idealul desăvârşirii creştine. Căci pe când prin celelalte taine dobândim numai anumite daruri ale Harului mântuitor, prin Sfânta Euharistie ni se oferă Hristos însuşi, izvorul nesecat al tuturor darurilor, vistiernicul şi împărțitorul tuturor bunătăților ce privesc viața şi pietatea (II Petru I, 3 – 4).

Toate Tainele Bisericii implică preoția sacramentală, adică pe episcop şi preot, dar în mod plenar şi direct Sfânta Euharistie, lăsată ca poruncă Apostolilor şi prin ei episcopilor, urmaşii lor şi preoților (Le. 22, 19). Euharistia şi Hirotonia merg împreună, se implică şi se explică reciproc, datorită lui Hristos care rămâne în veac Arhiereul nostru la Tatăl.

Hirotonia este condiția celorlalte Taine, ea fiind singara care are loc in altar, de unde si explicarea de izvor al Tainelor, deşi ea nu-şi poate îndeplini menirea fără acelea, dar este şi condiția ei înseşi, căci pe preot şi pe diacon îi hirotoneşte episcopul (I Tit 1, 5; Fapte 14, 23), iar pe

[9] Pr. Prof. Ene Branişte, *op. cit.*, p. 289.

episcop trei sau cel puțin doi episcopi, reprezentând episcopatul Bisericii autocefale respective şi întregul episcopat al Bisericii.[10]

Biserica cuprinde însă şi pe episcop şi pe preot şi tot ce se săvârşeşte în Biserică este săvârşit de întreaga Biserică, pentru ea, dar şi pentru fiecare mădular în parte al ei. Dar nu există Biserică fără episcop şi preoți, ca organe văzute ale Preoției nevăzute a lui Hristos, investite cu putere de către Hristos însuşi în Taina Hirotoniei pentru Biserică şi în Biserică. Aşa-zisul ministeriu comun al tuturor creştinilor ca mădulare ale Bisericii, sau preoția obştească, implică cu necesitate ministeriul sacramental al episcopatului, sursa a celorlalte trepte harice ale Preoției, ca unul ce ține de ființa Bisericii şi este pentru Biserică, fără să-şi aibă obârşia în cel al credincioşilor, ci izvorând direct din Arhieria lui Hristos, Capul Bisericii. Între masa credincioşilor şi preoția sacramentală (episcop, preot şi diacon) există o intercondiționare sau, mai exact, o împreună-lucrare şi rugăciune, însă trebuie păstrate proporțiile. Laicii n-au acces la săvârşirea Tainelor, însă sfera vieții lor este viața harului, penetrarea lor şi a lumii de lucrarea harului dumnezeiesc, care este în Biserică şi de care se şi împărtăşesc prin Sfintele Taine, al căror izvor este Sfântul Altar.

[10] Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate şi comuniune în Liturghia Ortodoxă*, Ed. IBMBOR, Bucureşti, 2004, p. 581.

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi înmânate membrilor colectivului de redacţie pe suport electronic (dischetă, stick, CD) sau vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rînd, nu prin distanţare de paragraful anterior.

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

Dupã ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărți:
  - Prenumele şi numele autorului,
  - Titlul lucrării (scris cu caractere italice)
  - Volumul (dacă este cazul)
  - Ediția lucrării (dacă e cazul)
  - Traducătorul cărții
  - Editura la care apare cartea
  - Localitatea şi anul apariției cărții
  - Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604),* ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, București, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariției
  - Editura, localitatea şi anul apariției publicației
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universității din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură paginã, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicațiile în latinã (*idem*, *op. cit.*, *ibidem*, *sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicționarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, București, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediția, editor; plural: eds)

et al. = *et alii* (şi alți autori)

sq./sqq. = *sequens* (și pagina/paginile următoare)

ibid. = *ibidem* (în acelaşi loc; se folosește într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operã; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se folosește într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci cînd se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci cînd trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor își asumă responsabilitatea pentru conținutul acestora!